

RECORD

Manual de metode ale educației nonformale care pot fi folosite pentru dezvoltarea abilităților, deprinderilor pentru viață și a noțiunilor generale despre drepturile omului în rândul copiilor și tinerilor aflați în risc de excluziune socială

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

Prezentul manual a fost elaborat în cadrul proiectului „Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din județul Dâmbovița”. Proiectul este finanțat prin granturile SEE 2009 – 2014 în cadrul programului Fondul ONG în România.

Materialul a fost elaborat de către Asociația „Tineri pentru Europa de Măine” Târgoviște în parteneriat cu Asociația „Târgoviște spre Europa”.

Informațiile din manual reprezintă strict punctul de vedere al autorilor, iar finanțatorul nu-și asumă răspunderea pentru ele.

Târgoviște, 2014

Page 2

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

CUPRINS

Cuvânt înainte...motivațional

Partea I – Metode și activități de educație nonformală

- De ce educație nonformală?
- Cine face educația nonformală?
- „Reglementarea” educației nonformale
- Metode nonformale de lucru cu copiii și tineri
 - Animație socio-educativă
 - Biblioteca vie
 - Cafeneaua publică
 - Flashmob
 - Jocuri de societate
 - Jocuri de teambuilding
 - Open space

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

- PhotoVoice
- Storytelling
- Teatru improvizație
- Teatru labirint
- Teatru forum

Partea a-II-a – Dezvoltarea abilităților și deprinderilor de viață

- Pregătirea în domeniul deprinderilor de viață
- Principii metodologice

a) Tehnici de formare

b) Evaluarea abilităților de viață

- Deprinderi pentru viața cotidiană

a) Pregătirea alimentelor pentru hrana zilnică

b) Deprinderi de igiena personală

c) Purtarea și întreținerea hainelor

d) Gestionarea banilor

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

- Deprinderi pentru locuire și folosirea resurselor comunității
 - a) Cunoașterea localității și a împrejurimilor
 - b) Cum apelăm la ajutorul instituțiilor și serviciilor publice
 - Deprinderi pentru viața în societate
 - a) Asumarea propriei identități
 - b) Familia
 - c) Controlul emoțiilor și gestionarea conflictelor
 - d) Comunicarea
 - e) Timpul liber
 - f) Respectul pentru drepturile omului
 - Deprinderi pentru activitatea individuală și muncă
 - a) Deprinderi de gestionare a timpului
 - b) Deprinderi de învățare
 - c) Deprinderi de muncă

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

Partea a-III-a – Educație pentru drepturile omului

Ce înseamnă educația pentru drepturile omului?

Documente care reglementează drepturile omului și respectarea lor

Drepturile fundamentale

Drepturile copiilor

Drepturile sociale

Cetățenia

Referințe/Bibliografie

Anexe

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

CONECTEAZĂ-te cu educația nonformală!

Fii...ALTFEL!...

...Este îndemnul nostru pentru toți cei care vor să realizeze activități frumoase cu și pentru copii și tineri. A venit momentul să descoperiți educația nonformală ! Noi, autorii, am descoperit-o cu ceva timp în urmă și, de atunci, toate activitățile noastre au devenit nonformale. Acum vrem să împărtășim cu voi experiența nespuse de frumoasă care înseamnă educația nonformală, pentru că ea poate schimba vieți și cu siguranță va fi o schimbare pozitivă și pentru voi.

Am reunit cu drag în acest manual metode nonformale, idei de activități și informații pe care le puteți folosi pentru a aduce puțină bucurie în viața celor cu care veți lucra. Sperăm să le puneți în aplicare și să dați la rândul vostru mai departe cunoștințele și experiența pe care le veți dobândi.

Dorim să adresăm mulțumiri speciale oamenilor nonformali și minunați de la care am învățat și noi ceea ce acum vă transmitem vouă. Ei ne-au oferit motivația și inspirația de care aveam nevoie.

Vă dorim mult succes!

Cu drag, autorii!

PARTEA I

METODE ȘI ACTIVITĂȚI DE EDUCAȚIE NONFORMALĂ

De ce educație nonformală?

...Este întrebarea care ne apare în minte ori de câte ori vorbim despre activități pe placul tuturor, indiferent de vârstă. Oare ce are în plus față de educația clasică?

Să enumerăm câteva dintre caracteristicile ei și vom vedea și avantajele sale:

Caracteristici ale educației nonformale:

- **centrată pe beneficiar** și nevoi reale de învățare/formare, facilitând totodată și identificarea acestora;
- **adaptată comunității, grupului și/ sau individului**, pentru că presupune o învățare în ritm propriu;
- are **obiective clare de învățare** și necesită un management eficient al resurselor;
- presupune un **proces de învățare**, proces care poate

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

- fi încadrat într-un curriculum, conduce la obținerea de rezultate într-o perioadă determinată de timp (de cele mai multe ori mai scurtă decât în cazul educației formale), conținuturile putând fi ușor înnoite sau îmbunătățite;
- **cadrul de învățare** poate fi extins, iar timpul și spațiul diversificate și flexibilizate;
- **metodele de învățare sunt active, interactive și diversificate;**
- prin adoptarea educației nonformale, beneficiarii vor acumula noi **cunostinte, abilități și atitudini;**
- **indivizii/grupurile** care o practica **se dezvoltă** în primul rand **din punct de vedere personal;**
- permite **valorificarea experienței anterioare și învățare prin experiență;**
- **competențele** dobândite pot fi **recunoscute;**
- **beneficiarii au ocazia sa reflecteze** asupra celor **învățate;**
- aduce o **schimbare în bine** la nivelul participantului și comunității.

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

Asadar, educația nonformală are multe avantaje, atat pentru cei care o practica, cat și pentru cei care beneficiază de obiectivele de învățare ale fiecărei metode în parte.

Cine face educația nonformală?

Educația nonformală este realizata de toti cei care reusesc sa identifice nevoile unui grup tinta și sa realizeze niste activități prin care sa atinga aceste nevoi. Totodata, se va urmari ca prin participarea la acestea, beneficiarii sa-și dezvolte anumite atitudini, aptitudini și cunoștințe pe care sa le foloseasca atat în viața personala cat și în cea profesionala. Tocmai de aceea lista institutiilor care pot realiza activități în context nonformal este lunga și diversificata:

- organizații neguvernamentale (indiferent de profil);
- organizații guvernamentale;
- unități și instituții de învățământ preuniversitar și superior;
- centre de educație și formare profesională;
- angajatori (firme etc.);
- centre de îngrijire și protecție a copilului;
- palate și cluburi ale elevilor;
- instituții precum: muzee, teatre, centre culturale, biblioteci, cinematografe, case de cultură;
- asociații profesionale, sindicate;
- biserica etc.

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

Activitățile de educație nonformală sunt întreprinse și coordonate de persoane-resursa cu diferite roluri: formator, facilitator, consilier, animator, oameni care inițiază proiecte proprii sau în parteneriat cu instituțiile și organizațiile de mai sus. Inițiative care se bazează pe educația nonformală pot fi întreprinse și duse la bun sfârșit și de către grupurile informale.

În România, cei mai importanți furnizori de programe și proiecte de educație nonformală sunt organizațiile neguvernamentale, care prin scopul lor și activitățile organizate reușesc să reunească cel mai mare număr de persoane care împărtășesc pasiunea pentru acest tip de educație. Urmandu-le exemplul, din ce în ce mai multe școli și organizații care provin din medii diferite încep să apeleze la acest tip de învățare.

Beneficiarii acestor activități (cei pentru care se realizează proiectele), pot fi oameni de toate vârstele și din toate categoriile socio-profesionale, care vor să se dezvolte din punct de vedere personal, să-și dezvolte anumite competențe, atitudini și aptitudini într-un mod plăcut și în afara tiparelor educației formale. Ei pot avea diferite statuturi sociale (elevi, studenți, voluntari, angajați etc) și pot participa la activități nonformale în cadrul a diferite proiecte desfășurate de instituția în care activează (ONG, școala, grădinița etc), cât și în timpul liber.

„Reglementarea” educației nonformale

Cu toate ca este un proces neformalizat prin acordarea de diferite certificate care atesta participarea la o activitate instructivă, educația nonformală este reglementată prin diferite strategii educative.

Unul dintre primele documente care menționează și subliniază importanța asigurării procesului de învățare prin experiență este **Memorandumul asupra învățării pe tot parcursul vieții** apărut în anul 2000. În acest sens, sunt încurajate inovația în procesele de predare și învățare și o mai bună valorificare a educației pe tot parcursul vieții prin promovarea și utilizarea rezultatelor obținute în cele trei contexte: formal, nonformal și informal.

Un alt document care „reglementează” educația nonformală este **Strategia Europa 2020**.

Intenția de a transforma Europa în „cea mai competitivă și dinamică economie bazată pe cunoaștere” este fundamentată pe ideea învățării pe tot parcursul vieții.

Astfel a fost adoptată **Strategia UE – Europa 2020**, care vede în Europa o „economie inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii”, iar pentru educație descrie ținte ce vizează „reducerea abandonului școlar la sub 10% și creșterea la peste 40% a ponderii absolvenților de studii superioare în rândul populației în vârstă de 30-34 de ani” în anii ce urmează.

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

Din acest motiv au fost adoptate două noi inițiative - Tineret în mișcare și O agendă pentru noi competențe și noi locuri de muncă. Ele subliniază aspecte legate de competențe și contextele de formare (o mai mare validare a competențelor dobândite în contexte nonformale sau informale pentru o mai bună inserție a persoanelor pe piața muncii), precum și de procesul de tranziție între diferite niveluri (educație, formare și/ sau muncă).

Pentru susținerea acestor obiective, au fost dezvoltate și puse la dispoziția statelor membre și a cetățenilor acestora o serie de instrumente referitoare la procesul de învățare pe tot parcursul vieții, cu accent pe mobilitate și competențe, printre care: Cadrul european al competențelor-cheie, Cadrul european al calificărilor pentru învățarea pe tot parcursul vieții, sistemele europene de credite transferabile din învățământul superior și profesional, documentele Europass etc.; dar și accesul la informații referitoare la sistemele de educație și servicii complementare, prin intermediul diferitelor rețele (ex. Euroguidance, Eurydice).

Noua Lege a Educației Naționale (nr. 1/ 2011) vine să susțină și să facă accesibilă atingerea obiectivelor europene în domeniul educației și prin intermediul unor conținuturi dedicate în mod explicit aspectelor referitoare la importanța învățării pe tot parcursul vieții. Aceasta este definită drept: „totalitatea activităților de învățare realizate de fiecare persoană pe parcursul vieții în contexte formale, nonformale și informale, în scopul formării sau dezvoltării

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

competențelor dintr-o multiplă perspectivă: personală, civică, socială ori ocupațională” (art. 328 (2)), la toate nivelurile de educație și formare (ex.: timpurie, preuniversitară, învățământul superior, educația și formarea adulților) la care o persoană se regăsește într-un anumit moment.

Trebuie menționat faptul că, deși educația nonformală nu presupune certificarea competențelor dobândite, cei care participă la activități nonformale sau mobilități în scopul dezvoltării personale pot primi certificate YOUTHPASS sau certificate de mobilitate EUROPASS. Acestea se eliberează de către organizația care a coordonat activitatea prin care beneficiarul și-a dezvoltat aceste competențe.

Ineditul este dat de faptul că cel care va primi certificatul și-l poate completa singur, în urma procesului de reflecție prin care va constientiza modul în care s-a dezvoltat și competențele sociale, civice și profesionale pe care le-a dobândit. Pentru mai multe informații consultați site-urile www.youthpass.eu, <https://europass.cedefop.europa.eu>

Metode nonformale de lucru cu copii și tineri

Metodele care se pot folosi în context nonformal sunt variate și potrivite oricărui tip de beneficiari. Din multitudinea lor, le-am selectat pe cele care pot fi aplicate cu ușurință și de către cei care nu au experiență în acest domeniu. Este de reținut faptul că, deși le numim

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

„nonformale”, metodele prezentate în continuare pot fi folosite și în context formal (de exemplu la școală). Nu în ultimul rând, metodele prezentate pot fi utilizate pentru a realiza activități prin care participanții să-și dezvolte abilitățile de viață și să învețe cât mai multe despre drepturile omului.

Caracteristicile lor sunt următoarele:

- au obiective de învățare clare
- dezvoltă toate tipurile de competențe (cunoștințe dar mai ales abilități și atitudini)
- sunt active, creative și interactive
- au caracter participativ și experiențial
- au caracter inovativ (nu fac parte din categoria “metode clasice”)
- au un grad de aplicabilitate mare.

Metodele de educație nonformală sunt organizate, coordonate, evaluate și analizate de către persoane cunoscute sub mai multe denumiri, în funcție de metoda (formator, animator, facilitator, lector etc). Aceste persoane, prin intermediul fanteziei, a creativității și bucuriei lor, își propun să creeze cadrul potrivit pentru DISTRACȚIE, ACTIVARE și EXPRIMARE liberă a

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

persoanelor carora se adresează.

Formatorul/facilitatorul/animatorul are o serie de caracteristici native și/sau dobândite care îl fac persoana potrivită pentru a coordona activitățile nonformale.

CARACTERISTICILE COORDONATORULUI UNEI ACTIVITĂȚI NONFORMALE SUNT:

- bun organizator al spațiului și timpului;
- bun comunicator – clar și simplu și ascultător – asertiv;
- capacitatea de a intra în joc;
- temperament activ, dinamic, entuziast, atent, sensibil, întreprinzător;
- capacitate de rezistență la oboseală și tensiune;
- creativitate și fantezie;
- capacitate de improvizare și de gestionare a situațiilor neprevăzute, a crizelor și conflictelor care pot apărea în cadrul grupului, autocontrol;
- disponibilitate, primitiv, empatic, spontan, expresiv, autoritar;

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

- cunoașterea tehnicilor de coordonare a grupurilor și de comunicare, cunoașterea JOCURILOR în diferitele lor forme și obiective.

Si, sa nu uitam lucrul cel mai important!...**pentru a fi un bun formator/animator/facilitator**, în special pentru copii, e nevoie de mult **SUFLET!**

SUGESTII GENERALE PENTRU DESFĂȘURAREA ACTIVITĂȚILOR

Co-facilitarea

Este de dorit sa exersam co-facilitarea. Exista avantaje practice ale acestui lucru, în sensul ca responsabilitatea coordonarii activității în grup mic și a tratarii nevoilor individuale este impartita intre 2 persoane. Cand 2 persoane desfasoara o sesiune este mai usor sa fie schimbat pasul și ritmul activității, astfel incat lucrurile sa ramana interesante, iar participantii sa poata fi tinuti sub observatie. Doi facilitatori se pot sprijini unul pe celalalt în cazul în care lucrurile nu decurg conform planificarilor și – de asemenea – co-facilitarea se dovedeste a fi mai benefica pentru conducerea unei discutii decat realizarea acelei sarcini de catre o singura persoana. Este eficienta și conducerea unor activități de catre o echipa în care sa fie implicati și cativa tineri aflați în faza de pregătire.

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

Gestionarea timpului

Este important ca activitățile să fie planificate atent, iar timpul disponibil să nu fie prea încărcat. Dacă activitatea ocupă mai mult timp decât ați anticipat, încercați să o reduceți astfel încât să aveți suficient timp pentru discuție. Pe de altă parte, dacă îți mai rămâne timp nu încerca să prelungi discuția, ci ia o pauză sau desfășoară o activitate de energizare pentru amuzament.

Crearea unui mediu securizant

Participanții trebuie să simtă libertatea de a explora și descoperi, de a interacționa și de a împărtăși celorlalți experiențele, ideile, opiniile. Fii natural, prietenos, încurajator și cu simțul umorului. Nu utilizează jargonul sau un limbaj pe care participanții nu-l înțeleg.

Stabilirea regulilor de baza

Este important ca fiecare membru al grupului să înțeleagă regulile pentru participare și activitățile experientiale. De exemplu, fiecare trebuie să-și asume partea sa de responsabilitate pentru sesiune, să înțeleagă faptul că fiecare are un rol bine definit, să aibă șansa de a fi ascultat, de a vorbi și de a participa. Nimeni nu trebuie să se simtă presat să spună ceva dacă nu dorește acest lucru. Regulile de baza pot fi discutate și se poate cădea de acord în privința necesității lor încă de la prima întâlnire cu un grup.

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

Oferirea de instrucțiuni clare

Întotdeauna asigurați-vă ca fiecare participant a înțeles instrucțiunile și știe ce are de făcut. Lansați participanților invitația de a adresa întrebări și notați ceea ce este de maximă importanță. Nu vă temeți de întrebări! Ele sunt foarte utile și vă dau posibilitatea de a clarifica lucrurile. Uneori, inexistența întrebărilor reprezintă un semn al confuziei generale („dar mă tem să întreb deoarece toți par să înțeleagă”)

Facilitarea discuțiilor

Discuția reprezintă un element central al procesului de educație nonformală. Acordați o atenție specială asigurării tuturor membrilor grupului că pot participa dacă doresc. Utilizați cuvinte și expresii cu care grupul este familiarizat și explicați termenii care le sunt nefamiliari. Invitați participanții să-și exprime opiniile. Asigura-te că există un echilibru între aspectele globale și locale ale problemei, pentru ca participanții să considere discuția ca având o relevanță directă pentru propriile trăiri.

Dezbaterea și evaluarea

Ofera participanților suficient timp pentru a-și finaliza activitatea și – dacă este necesar – ieși din rol înaintea discutării a ceea ce s-a întâmplat și a ceea ce au învățat. La finalul fiecărei activități, acordați timp pentru a discuta despre ce au învățat participanții și despre modul în care aceștia consideră că noile cunoștințe vor avea impact

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

asupra propriei vieți, asupra comunității și a întregii lumi. Fără exercitiul reflecției, participanții nu pot învăța prea mult din experiențele lor.

Sugerăm ca în procesul de sintetizare și evaluare să adresați participanților întrebări care să facă referire la:

- ceea ce s-a întâmplat pe parcursul activității și modul în care s-au simțit;
- ceea ce au învățat despre ei înșiși;
- ceea ce au învățat despre problema care a făcut obiectul activității;
- cum pot dezvolta și utiliza ceea ce au învățat.

Analiza procesului de învățare realizată periodic de către formator/facilitator

Este foarte important să supui activitatea și învățarea unei analize periodice. Acest lucru poate fi făcut la încheierea unei zile, a unui seminar sau la finalul unei serii de câte două sau trei întâlniri. În faza de analiză putem observa reacția participanților, ceea ce transmit prin limbajul nonverbal și para-verbal, precum și dacă sunt obosiți, plictisiți (de exemplu, plictiseala poate interveni dacă participanții au avut foarte mult de discutat).

Analiza procesului de învățare se poate realiza și prin alte tehnici, nu numai prin discuție: desene, realizare de diferite obiecte legate de tema subiectului, includerea în chestionarele de evaluare a unor întrebări legate de proces etc.

Facilitatorul trebuie să-și rezerve timp pentru relaxare

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

și încetarea treptată a activității și să analizeze modul în care au mers lucrurile din perspectiva sa. Discuția cu ceilalți facilitatori sau membrii ai echipei de formare trebuie să se concentreze asupra următoarelor aspecte:

- cum s-a desfășurat activitatea din punctul tău de vedere – pregătire, managementul timpului etc;
- ce au învățat participanții și dacă aceștia au atins obiectivele de învățare;
- care sunt rezultatele – ce va face acum grupul ca rezultat al activității desfășurate;
- ce a învățat formatorul despre problemele abordate și despre facilitare.

În continuare, vom prezenta succint cele mai cunoscute și relativ ușor de pus în practică metode ale educației nonformale, contextele în care se pot aplica, caror tipuri de beneficiari li se aplica și importanța lor pentru cei care participă la ele.

Prezentările metodelor sunt preluate/adaptate de pe site-urile www.nonformalii.ro, nonformalii.wordpress.com și scoaladeimprovizatie.ro.

ANIMAȚIA SOCIO-EDUCATIVĂ

Animația socio-educativă este o metoda care dezvoltă capacitățile expresive, relaționale, de înțelegere și inovație socială, educative și culturale, precum și abilitățile

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

de comunicare interculturală atât în rândul persoanelor/individului, cât și a grupurilor.

Acest lucru este posibil prin activitățile organizate în diferite contexte, altfel spus în toate acele locuri unde este posibilă favorizarea întâlnirii între persoane sau între grupuri și dezvoltarea capacităților de implicare și participare activă la viața publică, dar și favorizarea proceselor de dezvoltare personală și autocunoaștere, integrare socială și culturală. Concluzionăm astfel ca relationarea între participanți se face prin intermediul activităților de tip social, cultural, fizic și sportiv.

Obiective de învățare:

Pe lângă caracterul educativ, inovator și social, obiectivele de învățare generale ale animației socio-educative, indiferent de publicul asupra căruia se intervine, sunt cele de socializare, de reglare socială, de culturalizare, constientizare a identității umane și a apartenenței la Uniunea Europeană, dezvoltarea respectului pt drepturile omului etc.

Rezultatele și impactul metodei:

Animația socio-educativă „lucrează” în primul rând autonomia beneficiarului, învățându-l să își controleze comportamentul, ajutându-l să gândească în avans și să acționeze pentru a atinge o acțiune planificată în timp. Totodată participantul învață să colaboreze, să empatizeze, să facă față provocărilor din viața de zi cu zi în mod spontan și creativ și să acționeze în modul potrivit, la momentul potrivit.

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

Putem, deci, afirma ca metoda acționează asupra persoanei, libertății, constientizării, creativității, participării, responsabilizării.

Animatia socio-educativa are urmatoarele functii: creste gradul de socializare, este bazata pe latura ludica și recreativa a activităților, are rol educativ și de culturalizare, permite manifestarea spiritului de inovator, regleaza din punct de vedere social (readapteaza inadapatabilitățile și ii integreaza pe cei neintegrați și marginalizați, reducand intr-o anumita masura asa-zisele “deficiente” sau “handicapuri culturale”). Tinand cont ca în animatia socio-educativa accentul este pe educație și obiectivele de învățare prin joc, oferim o clasificare a jocurilor din aceasta perspectiva.

Categoriile de jocuri de animatie socio-educativa:

Jocuri de:

Prezentare – permit un prim contact și o apropiere, respectiv cunoasterea numelor participantilor, ale unor caracteristici

Comunicare - stimuleaza comunicarii între participanti, creaza un mediu favorabil ascultării active și exprimării sentimentelor.

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

Cooperare – prin intermediul lor se examinează mecanismele jocurilor competitive, creând un mediu destinat și favorabil cooperării de grup, cu accent pe coordonarea mișcărilor pentru realizarea unei activități. Este foarte important ca după aceste jocuri să avem o scurtă sesiune de evaluare. În cadrul sau îi vom întreba pe participanți cum a fost să facă parte din jocul respectiv, cum s-au simțit, dacă o să folosească experiența și în viitor etc.

Energizare - determină o stare sau crează atmosfera, trezesc oamenii înainte de o activitate sau în timpul acesteia, introduc un subiect într-un mod plăcut și alert.

Cunoaștere - Sunt destinate cunoașterii reciproce a participanților dintr-o activitate.

Afirmare și integrare în grup - se bazează pe mecanismele de încredere în sine, atât pe cele interne (concepții, capacități etc), cât și pe corelația cu influențele externe (rolul în cadrul grupului, cerințele față de alte persoane etc). Jocurile stimulează spiritul și conștiința de echipă. Evaluarea jocurilor de afirmare este foarte importantă. Pe de o parte se evaluează dificultățile survenite în joc, pe alta parte noile aspecte descoperite: respectul celorlalți și al jucătorului ca persoană.

În plus, este o ocazie propice pentru valorificarea situațiilor

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

din viața cotidiană, în care apar aceste probleme, de unde provin și din ce cauza (norme, comportament, valori dominante etc).

Relaxare – eliberează energia, umorul, stimulând mișcarea în grup.

Încredere - Sunt în mare parte exerciții fizice pentru a pune în funcție și a întări încrederea atât în sine, cât și în grup. Jocurile de încredere se bazează pe două condiții esențiale:
- condițiile create de înșăși ambianța grupului. Adică reacții, impulsuri, temeri sau experiențe ce conditionează sentimentul de abandonare a grupului, și relațiile bidirectionale eu-grup, eu-eu, grup-grup, eu-tu.
- De a schimba punctele de referință abitudinale ale relației noastre cu mediul.

Jocurile de animație socio-educativă pot fi folosite ca activități pentru a dezvolta abilitățile de viață ale copiilor și tinerilor în domenii precum: deprinderi pentru viața cotidiană (gestionarea banilor – jocul Casino), deprinderi pentru viața în societate (asumarea propriei identități, familia, comunicare, controlul emoțiilor și gestionarea conflictelor), deprinderi pentru activități individuale și de muncă (gestionarea timpului, învățare, muncă) - jocuri de

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

comunicare, de încredere, cooperare, afirmare și reintegrare în grup.

BIBLIOTECA VIE

Biblioteca Vie este o metoda nonformală care își propune să promoveze **respectul pentru drepturile omului și demnitatea umană**, să atragă atenția asupra diversității în toate formele ei și să stimuleze dialogul între oameni.

Ineditul și unicitatea Bibliotecii Vie sunt date de faptul că pe rafturi cartile sunt oameni care se confruntă cu prejudecăți sau stereotipuri (de gen, vârstă, etnie, rasă, religie etc.). Acestia intră într-un dialog personal cu cititorul.

Ce este și cum se desfășoară

Biblioteca vie funcționează ca o bibliotecă obișnuită - cititorii vin și împrumută cărți pentru o perioadă limitată de timp. După ce au "citit" cărțile (practic cititorul și cartea poartă un dialog), le returnează în bibliotecă.

Scopul și obiectivele Bibliotecii Vie

Scopul Bibliotecii Vie este predefinit, este acela de a promova respectul pentru drepturile omului și demnitatea umană prin provocarea dialogului pe tematica prejudecăților și stereotipurilor.

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

Obiective:

- Conștientizarea prejudecăților, a stereotipurilor și a efectelor negative care le pot avea acestea asupra indivizilor, și asupra societății;
- Promovarea la scara mai largă a drepturilor omului în societate;
- Reactionarea împotriva situațiilor de încălcare a drepturilor omului care a avut recent loc într-o comunitate;

- Stimularea dialogului între diverși parteneri din sfera societății civile și a autorităților publice, atât la nivel local cât și național sau internațional;

- Combaterea infractiunilor cauzate de discriminare și a discursului instigator la ură.

Biblioteca vie în practică

Ideea de bază a bibliotecii vii este de a crea un spațiu fizic decorat ca o bibliotecă plină cu cărți, în care oamenii vin să discute cu ele și să privească diversitatea dintr-un alt unghi. Însă, atunci când dorim să organizăm acest spațiu al Bibliotecii Vii, trebuie să luăm în considerare o mulțime de aspecte precum: obiectivele bibliotecii, spațiul în care organizăm biblioteca, modalități de recrutare a cărților, modalitatea de promovare a bibliotecii, modul de evaluare a impactului bibliotecii asupra cititorilor și asupra cărților etc.

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

Pașii pe care trebuie să îi urmăm în vederea organizării Bibliotecii Vii sunt:

- Identificarea obiectivelor și stabilirea beneficiilor metodei;
- Responsabilitățile echipei de proiect;
- Alegerea locației pentru organizarea evenimentului;
- Selecția cărților și pregătirea cataloagelor;
- Selecția și pregătirea bibliotecarilor;
- Întâlnirea de pregătire a cărților;
- Promovarea bibliotecii;
- Desfășurarea efectivă a bibliotecii;
- Evaluarea bibliotecii;
- Monitorizarea Bibliotecilor Vii în România / Elemente de identitate vizuală

Princiile de bază ale Bibliotecii Vii sunt:

- Cărțile nu au voie să fie plătite în cadrul Bibliotecii Vii;

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

- Intrarea este liberă în cadrul unei Bibliotecii Vii;
- Biblioteca nu se folosește pentru scopuri comerciale sau de promovare a altor interese ale organizațiilor care implementează metoda;
- Biblioteca Vie nu își propune să promoveze anumite meserii sau să expună publicul la anumite meserii spre a ghida tinerii sau studenții în carieră;
- Biblioteca Vie nu este un spațiu de expunere pentru oameni celebri și pentru meserii celebre.

Selectia cartilor vii

Într-o bibliotecă, selecția de cărți reprezintă aspectul cel mai important, dar și punctul forte al acesteia. Cărțile care vor fi selectate vor fi prezentate într-un catalog, iar mărimea acestuia depinde de numărul de cărți și mărimea bibliotecii. Atunci când ne propunem să selectăm cărțile, trebuie să ținem cont de câteva aspecte precum: titlurile cărților trebuie să reprezinte o categorie de persoane care sunt supuse frecvent prejudecăților, stereotipurilor și chiar discriminării. Recomandăm ca numărul de cărți să nu fie mai mic de 15 cărți dar să nu fie nici prea mare - 50 de cărți. Numărul de cărți îl alegem și în funcție de locația pe care o găsim.

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

Selectia și pregătirea bibliotecarilor pentru Biblioteca Vie

Am spus deja ca într-o Biblioteca Vie cărțile reprezintă elementul esențial. Bibliotecarii reprezintă interfața între carte și cititor. Bibliotecarii sunt primele persoane care interacționează cu cărțile și de selecția și pregătirea acestora depinde bunul mers al bibliotecii. Dacă ar fi să expunem cele mai importante caracteristici ale bibliotecarilor, acestea ar fi: să aibă competențe de comunicare și abilitatea de a lucra cu răbdare atât cu cărțile, cât și cu cititorii, mai ales în momente în care trebuie să aiba o viteză de reacție foarte bună și abilitatea de a lua decizii rapide. Cazul ideal ar fi să aveți ca bibliotecari persoane care chiar au această slujbă într-o bibliotecă reală, pentru că acestea au abilitățile deja formate. Însă, cazurile în care o să reușiți să găsiți chiar bibliotecari sunt foarte rare.

Instrumentele cu care bibliotecarii trebuie să știe să lucreze sunt:

- cataloagele cu cărți;
- listele finale cu datele de contact ale cărților;
- permisele de împrumut;

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

- listele de împrumut cărți;
- listele de returnare cărți;
- lista de înscriere a cititorilor, care conține datele de contact ale cititorilor;
- lista de returnare a cărților;
- fișele de descriere a bibliotecii pentru cititorii noi;
- diplome de participare pentru cărți (care se înmânează cărților atunci când se termină biblioteca)

Evaluarea bibliotecii vii

Vom evalua Biblioteca Vie din doua puncte de vedere:

- în primul rand, vom evalua evenimentul din punct de vedere al atingerii obiectivelor bibliotecii pentru cărți și cititori;
- în al doilea rand, vom evalua experiența și modul de organizare al bibliotecii pentru a îmbunătăți calitatea următoarei biblioteci.

Prin metodele de evaluare propuse ne propunem să culegem date cantitative ca:

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

- Câte persoane au trecut pe la bibliotecă;
- Câte persoane au devenit cititori;
- Câte împrumuturi s-au făcut;
- Câte cărți au participat în bibliotecă;
- Câte cărți eu participat pe zi în bibliotecă;
- Care au fost cele mai citite cărți;
- Care au fost cele mai puțin citite cărți;
- Câte articole au apărut în mass media etc

Pentru a determina acești indicatori cantitativi vom folosi documentația specifică a bibliotecii: permise, listele de prezență cititori, lista de împrumut.

Pe lângă datele cantitative, sunt necesare și datele calitative. Cel mai folosit instrument de culegere a datelor calitative este chestionarul de evaluare al cărților și chestionarul de evaluare al cititorilor. Un alt instrument util pentru evaluarea bibliotecii atât din perspectiva atingerii obiectivelor cât și a evaluării implementării metodei este organizarea unei întâlniri de

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

evaluare finală cu cărțile, urmată de o întâlnire finală organizată cu echipa de proiect.

Scopul acestei întâlniri este de a oferi spațiul și oportunitatea în care cărțile pot să împărtășească ce au simțit și ce au învățat în cadrul acestei experiențe. Organizarea acestei întâlniri presupune o planificare foarte bună și un coordonator al întâlnirii care știe să fie un ascultător activ și un bun facilitator de întrebări.

CAFENEAUA PUBLICA

Cafeneaua este o metodă de dialog activ, schimb de informații și găsim de soluții creative de acțiune. În general, cafeneaua publică se folosește atunci când vrei să supui unei dezbateri relaxate un anumit subiect, permițând totodată o interacțiune mare și relații apropiate între participanți. Este și o metodă foarte bună de consultare și participare la luarea deciziilor.

Câte persoane pot participa?

Numărul celor invitați să dezbată poate să fie oricât de mare (au fost organizate cafenele cu participarea a 1000 de persoane), dar nu mai mic de 12.

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

Cum se desfășoară o cafenea publică?

Așa cum sugerează și denumirea, dezbateră se organizează într-un spațiu cât mai asemănător unei cafenele, sau chiar într-o cafenea. Atmosfera relaxată a unei cafenele stimulează gândirea liberă și creatoare, implicarea în dialog a tuturor participanților, chiar și a celor mai timizi. De asemenea, participanții au oportunitatea de a cunoaște oameni, de a interacționa și face schimb de experiență în domeniul care îi interesează, de a-și exercita vorbitul în public și capacitatea de sinteză.

Participanții la cafenea sunt așezați la mese de câte 4-5 persoane, la fiecare masă dezbătându-se un aspect al problemei în discuție și, evident, servindu-se cafea, fursecuri și răcoritoare.

Este indicat să creați o ambianță caldă și primitoare, alegeți un spațiu cu lumină naturală, cu scaune confortabile. Puteți chiar să puneți muzică pe fundal. Pe mese puneți fețe de masă, dar și hârtie de flipchart pentru ca gazda să poată nota ideile (nu recomandăm să luați notițe pe un caiet pentru că se pierde atmosfera informală).

O recomandare a noastră este să folosiți fețe de masă de hârtie pe care gazda (și invitații) pot scrie cu markere. În

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

acest caz, la prezentările finale este util să pregătiți o sfoară și clești ca să le puteți prezenta.

Subiectele de discuție de la fiecare masă rămân aceleași pe toată durata cafelei.

La fiecare masă unul dintre participanți este „gazda” mesei. După o primă rundă de 20-30 de minute, participanții se mută la alte mese, unde vor dezbate subiectele meselor respective, în timp ce gazdele rămân la mesele inițiale pe toată durata cafelei. Gazda introduce noii veniți în conversație și are grijă ca dialogul să se desfășoare în mod logic și constructiv. Numărul de runde depinde de mărimea grupului, dar astfel încât întregul proces să nu dureze mai mult de 3-4 ore. În final se poate organiza o sesiune de dezbateri cu întregul grup pentru a împărtăși concluziile și a ajunge la un plan de acțiune comun.

Cum stabilești tema cafelei și subiectele de conversație

Tema cafelei reiese din scopul pentru care organizația dorește să organizeze dezbateri. Important este ca tema cafelei să fie foarte clară atât pentru organizatori, cât și pentru participanți. Teme bune pentru o cafea publică pot să fie: un proiect de lege; un plan de dezvoltare; facilități pentru mediul rural; sistemul de învățământ; serviciile publice pentru persoane cu autism, etc.

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

Subiectele de conversație pentru fiecare masă sunt aspecte care se desprind din tema cafelei. Ele pot fi formulate și sub formă de întrebări. Acestea trebuie să stimuleze creativitatea, să fie semnificative; să fie simple și clare; să fie provocatoare; să invite la reflecție.

Cine sunt invitații potriviți?

La o cafelea publică pot participa atâtea persoane pe cât vă permite spațiul. O listă bună de invitați presupune persoane care:

- cunosc subiectul dezbătut – convențional sau neconvențional;
- sunt afectate de problematica respectivă;
- au experiență pe tematica respectivă;
- pot să influențeze luarea deciziilor favorabile în cazul subiectului prezentat

Scenariul unei cafele:

- **primirea participanților** – se va face la o masă de primire unde se vor înregistra și datele de contact ale participanților. Se pot distribui agenda sau alte materiale.
- **deschiderea** - gazda cafelei deschide evenimentul și explică motivul adunării și cum o să se desfășoare

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

- discuțiile, ce se urmărește prin acestea și ce urmează să se întâmple cu rezultatele. Poate fi făcută o scurtă trecere în revistă a participanților.

Puteți distribui o foaie care să explice cum au loc dezbaterile - fie ca agendă a evenimentului, fie ca explicație mai detaliată a cafenelei publice.

- **derularea sesiunilor de dezbateri** – de obicei, 3 runde a câte 15-20 de minute este numărul confortabil pentru participanți.
- **inchiderea cafenelei** - gazda cafenelei invită gazdele meselor să prezinte rezumatul a ceea ce s-a discutat.

Acesta este un moment foarte important pentru a unifica rezultatele disparate de la mese și a crea o imagine de ansamblu. De aceea, este important ca gazda cafenelei nu doar să fie familiarizată cu subiectul dezbătut, dar să aibă capacitatea de sintetiza și de a integra rezultatele de la mese pentru a pune în valoare ideile colectate. Tot gazda trebuie să arate ce urmează să se întâmple după cafea cu aceste idei.

Ce se întâmplă după cafea

Oricât ar fi de reușită, o cafea publică nu înseamnă mai nimic dacă nu rezultă în ceva. Acțiunile următoare

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

cafenelei sunt generate de scopul pe care l-a avut organizarea dezbaterii. De exemplu, dacă scopul a fost identificarea celor mai bune soluții pentru reducerea șomajului – atunci ideile exprimate trebuie transformate în proiecte concrete și în măsuri propuse autorităților responsabile etc.

Evident, participanții vor trebui informați despre rezultatele cafenelei – le puteți trimite la datele de contact notate la venire un rezumat al discuțiilor și, ulterior, puteți reveni cu informații privitoare la evoluția demersurilor voastre.

Gazda cafenelei și gazdele meselor

Gazda cafenelei - Este persoana care deschide evenimentul și explică de ce ne-am adunat și cum o să se desfășoare discuțiile.

La deschidere:

- întâmpină participanții;
- explică formatul dezbaterii;
- face o scurtă introducere în subiect și prezintă temele pentru fiecare masă;
- explică ce se va întâmpla cu rezultatele discuției.

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

In timpul discuțiilor:

- anunță trecerea intervalelor de timp – sau delegă acest lucru cuiva (de obicei, sună dintr-un clopoțel, bate într-o tobă sau provoacă alt sunet care să semnaleze tuturor încheierea sesiunii);
- încurajează participanții să nu stea în grupuri compacte;
- servește cafeaua și fursecurile.

La final:

- conduce discuția finală;
- invită gazdele meselor să prezinte rezultatul dezbaterilor;
- dă imaginea de ansamblu a evenimentului;
- mulțumește gazdelor și participanților.

Gazdele meselor - Sunt persoanele care rămân pe parcursul întregii cafenele la mese, fără să își schimbe locul;

- la fiecare nouă rundă, introduc participanții și prezintă subiectul mesei;
- țin discuția „la subiect”, fiind totuși flexibil (doar suntem la o cafea!);

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

- notează ideile;
- încurajează dialogul;
- la final, prezintă în fața tuturor invitațiilor un rezumat al discuțiilor de la masa sa.

FLASHMOB

Flashmob este o adunare foarte scurtă într-un loc public, participanții efectuând o anumită acțiune neobișnuită pentru o durată scurtă de timp (de obicei câteva minute), după care grupul se răsplinește.

Flashmob e o prezentare pentru spectatori accidentali, cu scopul de a trezi sentimente de neînțelegere, interes și chiar senzații ca ceva nu este în regulă cu spectatorii înșiși. Ideologia clasică aderă la principiul «flashmob - în afara religiei, politicii și economiei» din care rezultă ca flashmob nu poate fi folosit pentru profit, este o ocupație voluntară.

Reguli

Orice "spectacol" în stil Flashmob are reguli, dintre care cele mai importante sunt:

- Acțiunea trebuie să fie spontană și concomitentă. Este interzisă atragerea atenției de către participanți înainte de acțiune;

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

- Trebuie să se formeze impresia că participanții nu se cunosc și înainte de acțiune să nu afișeze că se pregătesc să facă ceva neobișnuit;
- Toate acțiunile trebuie efectuate după scenariu;
- Acțiunea nu trebuie să urmeze cu reacții agresive din partea spectatorilor;
- Fără încălcarea legii sau afișarea intereselor politice;
- După Flashmob nu trebuie să rămână urme;
- Acțiunile trebuie să fie efectuate cu toată seriozitatea;
- După finalizare toți participanții trebuie să părăsească imediat locul acțiunii fără a mai arăta că s-a întâmplat ceva deosebit;
- Flashmobul trebuie să fie în afara Mass-Mediei;
- Pentru a evita conflictele cu responsabilii ordinii publice este recomandat ca cei care participă la un Flashmob să aibă actele de identitate la ei.

Participarea în acțiuni neautorizate în masă este, de obicei, pedepsită prin lege; asadar înainte de a organiza un Flashmob este necesară solicitarea aprobării din partea autoritatilor.

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

Scenariul:

Scenariu ideal trebuie să fie absurd, misterios, nu foarte vizibil, și în nici un caz să nu provoace râs. Mobbery nu trebuie să încalce dispozițiile legale și norme morale.

Exemple de scenarii

Freeze

Într-un loc și timp anumit participanții "îngheață" de parcă timpul s-a oprit. În așa poziție ei stau timp de câteva minute, după care toți concomitent pleacă în diferite direcții.

Battery-low

Într-un loc și timp anumit participanții încep să înceteze mișcările de parcă sunt roboți la care se termină energie. Mișcările lente continuă câteva secunde după care fiecare se oprește pentru a se "încărca", peste câteva minute flashmobul sfârșește și ca și în orice scenariu participanții pleacă în diferite direcții de pe locul acțiunii.

Scopul unui Flashmob:

Flashmob-ul este utilizat cel mai des ca modalitate de

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

advocacy, atunci când se dorește evidențierea unei probleme cu care se confruntă un anumit grup de oameni sau chiar întreaga comunitate. De asemenea, se utilizează cu scopul de a milita pentru ceva sau a promova ceva (de exemplu, pentru a promova educația nonformală).

Alte scopuri în care se organizează un Flashmob:

- distracția;
- sentimentul de independență față de stereotipuri și comportament;
- dorința de a-i impresiona pe ceilalți;
- senzația de apartenență la o acțiune și cauză comună;
- dorința de a găsi noi prieteni

Organizare:

Flashmob, ca regulă, se organizează cu ajutorul internetului. În fiecare țară (FM activă) există o comunitate individuală pentru a invita neînțelegerile și conflictele în ceea ce privește locul, timpul și subiectul acțiunii. Locul, timpul și acțiunea pot fi alese de către organizatori sau conform votărilor.

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

Acțiunea este realizată în locuri publice (excepții fiind mob-haus). Instrucțiunile pot fi publicate în rețea sau se anunță doar locul unde orice doritor primește instrucțiuni de la agent după ce efectuează o acțiune stabilită sau spune codul de cuvinte.

Un flashmob ar trebui gândit și pregătit astfel încât impactul acțiunii să fie cât mai mare prin ingeniozitate, atractivitate și ... o bună planificare. Cățiva pași importanți în organizarea unui flash mob ar fi:

1. De ce faci flash mob-ul? Gândește foarte clar scopul acțiunii (asupra carui lucru vrei să atragi atenția) și stabilește activitatea concretă (care să fie simplu de făcut și într-un timp scurt).
2. După ce ai datele cele mai importante - scopul și acțiunea - stabilește exact locația și ora fixă la care să se întâmple tot ce ți-ai planificat.
3. Pentru a avea un impact mare, cheama lumea la acțiune! Realizează o campanie de promovare pentru eveniment (mijloacele social media sunt cele mai eficiente pentru astfel de acțiuni, însă se poate și pe mail, dacă ai o bază de date suficient de mare) pentru a îl face cunoscut
NB: să convingi lumea să vină la activitate este cel mai greu

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

lucru! astfel ar fi bine să ai în vedere acest pas care este esențial în organizarea flash mob-ului.

4. Intra pe un site de ora exactă și invita lumea să își fixeze ceasul după acea ora. Este important ca înainte de eveniment să le transmiți celor care vor să participe toate informațiile necesare despre eveniment (ora, locul, acțiunea)

5. La momentul acțiunii, lumea ar trebui să se comporte normal și să nu atragă atenția. După realizarea acțiunii lumea ar trebui să plece pur și simplu de parcă nu s-ar fi întâmplat nimic.

JOCURILE DE SOCIETATE (BOARDGAMES)

Pentru această metodă utilizăm în limba română diferite denumiri – toate mai mult sau mai puțin confuze, dar indiferent de denumirea pe care o folosim, ceea ce este esențial acestor jocuri este faptul că ele **se joacă în comunitate/societate cu scopul de a socializa respectiv de a distra sau relaxa**. Iar această plăcere gratuită de a se juca e însoțită întotdeauna – chiar dacă involuntar sau nestructurat – de **un proces de învățare** reciproc.

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

Ce înseamnă?

La modul general jocurile de societate înseamnă o activitate competitivă între cel puțin 2 jucători, bazată pe interacțiunea directă față în față, realizată într-un timp și un spațiu delimitat, fără a avea un scop extern ca de ex. obținerea unui câștig material, ci unul intern constând în plăcerea de a se juca.

Aceste jocuri NU sunt jocuri de noroc, nu aduc un profit material, ci au un beneficiu clar pentru buna dispoziție și învățarea în mod plăcut și distractiv a jucătorilor. Aceste jocuri NU se adresează doar copiilor.

De ce jocuri de societate? Care sunt avantajele lor pentru beneficiari?

Jocurile de societate pot fi utilizate în primul rând datorită faptului că favorizează **socializarea directă între participanți** și că odată cu această interacțiune au loc **processe individuale de învățare**.

Un alt avantaj al metodei de învățare prin jocuri este faptul că **sunt activate procese motivaționale și emoționale** și nu doar cele cognitive. Deoarece jocurile sunt atractive și percepute ca activitate interesantă și plăcută sau de relaxare și distrație, ele favorizează **participarea activă și motivată la activitatea ludică**.

Observăm și **avantaje din punct de vedere afectiv**.

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

Adesea este favorizată depășirea unor temeri, experimentarea unor roluri pe care participanții nu ar fi avut curajul să le joace în „viața reală”, afirmarea liberă fără a recurge la disimulare sau din contră folosirea disimulării ca strategii de joc. din modul în care cineva se joacă poate fi observat felul de a fi al cuiva – unii sunt mai impulsivi, alții foarte strategici, unii chibzuiți etc.

Un alt avantaj este dat de **învățarea prin experimentare** care este mult mai eficientă decât învățarea ca memorare sau cea a unor conținuturi abstracte. Jucătorii pot să experimenteze diferite roluri pe care poate în viața de zi cu zi le-ar fi dificil să le încerce sau nu ar avea curaj.

La ce folosesc jocurile de societate? Ce putem învăța sau dobândi jucând un astfel de joc?

Fiecare joc de societate se bazează pe un anumit mecanism de joc care presupune implicarea jucătorilor prin folosirea sau chiar dezvoltarea unei abilități sau a unor cunoștințe.

De exemplu un joc care se bazează pe mecanismul de joc al observației, va favoriza dezvoltarea atenției, comunicarea verbală și nonverbală necesară pentru aflarea unor detalii. Sau un joc care se bazează pe negociere, va dezvolta în rândul jucătorilor tehnici de negociere și gestionare a unor resurse. Alte jocuri, în care mecanismul

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

principal e acela al menținerii în echilibru a unei construcții, vor stimula capacitatea de reacție, dexteritatea sau creativitatea pentru găsirea de soluții alternative.

Toate jocurile și joaca, în general, transmit și dezvoltă anumite abilități, cunoștințe și atitudini. De exemplu persoanele care se joacă (indiferent de vârsta lor) dobândesc abilitatea de a juca împreună cu alții, dar și împotriva altora. De asemenea toți cei care participă la această metodă învață să accepte, înțeleagă și respecte reguli, dar și să preia roluri, să le schimbe sau să iasă dintr-un anumit rol. Cei care se joacă jocuri de societate învață să fie câștigători, dar și pierzători; important e că jocurile permit experimentarea ambelor poziții într-un cadru imaginar protectiv, unde o înfrângere este mult mai ușor acceptată sau restructurată în termenii unei neșanse ce ține de reflecția „E doar un joc...”

Ce presupune aplicarea metodei?

1. Deținerea sau procurarea jocurilor drept materiale de lucru
2. Selecționarea și planificarea jocurilor de societate la tipul de activitate sau la obiectivul de învățare țintit. Metoda „jocurilor de societate” poate fi adaptată în funcție de obiectivele de învățare. Astfel dacă obiectivul de învățare este dezvoltarea competențelor sociale, atunci se vor alege jocuri de societate de cooperare (de ex. Pandemic – descriere; Saboteur). Dacă obiectivul de învățare este dezvoltarea simțurilor, atunci vor fi alese jocuri care să

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

dezvolte simțul auzului (de ex. Iglu Pop –, Zapp Zerapp/Tic tac troll), cel vizual (Hexentanz/Magic Dance – Jungle Speed, Dobble), cel olfactiv (Planet der Sinne/Planet Sensory - La Route des Épices/Spice Navigator).

3. Cunoașterea și eventual adaptarea regulilor la specificul activității sau a grupului țintă de către persoanele care vor facilita desfășurarea jocurilor („animatori de jocuri”)

4. Testarea jocurilor sau a variantelor adaptate

5. Pregătirea locului de desfășurare, a spațiului de joacă, a resurselor materiale necesare

6. Alegerea jocurilor în funcție de profilul, numărul și interesele participanților/ beneficiarilor.

Jocurile de societate sunt extrem de variate și pot fi alese sau adaptate în funcție de:

- vârsta grupului țintă,
- numărul de beneficiari,
- funcțiile jocurilor
- obiectivele activității sau obiectivele de învățare
- importanța tematicii jocului
- gradul de interacțiune între participanți
- durata activității

7. Explicarea și monitorizarea jocurilor

8. Valorizarea rezultatelor (premii, aplauze, diplome etc.)

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

JOCURI DE TEAMBUILDING

Munca în echipă s-a dovedit a fi întotdeauna formula succesului – fie că vorbim de sportul de echipă, politică sau afaceri. Totul se înfăptuiește mai repede și mai bine atunci când oamenii lucrează cot la cot pentru un scop comun. Cu cât lucrul în echipă este mai eficient, cu atât este mai mare succesul proiectului comun. Și cu atât mai viu sentimentul de împlinire al membrilor echipei. Știm foarte bine că, undes doi, puterea crește – atâta vreme cât membrii echipei comunică deschis între ei și au încredere în judecata și abilitățile colegilor.

Team building înseamnă consolidarea legăturilor în sânul echipei și descoperirea geniului colectiv al acesteia. Team buildingul este mult mai mult decât o simplă activitate de agrement; team buildingul nu este doar un eveniment de socializare. Mulți oameni înțeleg prin team building distracție și jocuri în aer liber, experiențe generatoare de adrenalină sau, pur și simplu, o mini-vacanță care te scapă de stresul de la locul de muncă. Ei bine, team buildingul reprezintă mai mult decât distracție de dragul distracției. “Team building” este un concept vast, care acoperă diverse tipuri de activități cu un scop bine definit. Un team building adevărat are atât semnificație, cât și scop.

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

Iată mai jos patru tipuri principale de programe de team building care s-au dovedit de succes, contribuind la creșterea performanțelor unei echipe:

1. Team building axat pe activități

Team buildingul bazat pe aventura sportivă funcționează cel mai bine în cazul unei echipe tinere. Team buildingul axat pe activități constă, de obicei, în exerciții desfășurate în aer liber care comportă o serie de provocări (de pildă, tiroliană, rafting, alpinism, orientare în spațiu, speologie, tabere de supraviețuire etc). Acest tip de activități se adresează unor nevoi specifice de dezvoltare ale echipelor, cum ar fi rezolvarea de probleme, asumarea de riscuri, consolidarea încrederii reciproce și depășirea paradigmatelor. Ideea unui astfel de team building nu este doar distracția, socializarea și dobândirea de noi abilități.

2. Team building axat pe dezvoltarea de noi competențe

Team buildingul axat pe învățarea de noi competențe s-a dovedit de mare succes în creșterea nivelului de performanță al echipelor. Un asemenea team building facilitează comunicarea sinceră, punerea în discuție a problemelor curente care afectează echipa și ajută în elaborarea de noi modalități de abordare a acestor probleme. Team buildingul bazat pe învățare duce la autocunoaștere și

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

Încurajează asumarea angajamentului de a schimba status quo-ul echipei. În team buildingul axat pe dezvoltarea de noi abilități, membrii echipei participă la ateliere în cadrul cărora învață și exersează un set de competențe specifice, cum ar fi gestionarea conflictelor, capacitatea de a ajunge la un consens sau acordarea și primirea de feedback constructiv.

3. Team building prin evaluarea personalității

În cadrul unui astfel de team building, membrii echipei răspund la un test psihometric, de tipul chestionarului Myers-Briggs, din care pot afla lucruri noi despre propria lor personalitate, precum și despre personalitatea colegilor. Team buildingul axat pe evaluarea personalității este un instrument de dezvoltare eficient, care îi ajută pe membrii echipei să dobândească o mai bună înțelegere de sine, să devină conștienți de diferențele dintre ei și să-și adapteze comportamentul în funcție de cel al coechipierilor.

4. Team building prin rezolvarea de probleme

În team buildingul bazat pe rezolvare de probleme, membrii echipei se reunesc pentru a identifica și rezolva o provocare majoră cu care se confruntă în prezent echipa.

Un astfel de team building presupune ședințe de brainstorming care aduc la lumină barierele din calea

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

succesului echipei. După ce simptomele au fost scoase la iveală, echipa continuă procesul cu examinarea cauzelor posibile, până când se ajunge la cauzele profunde ale problemei. În acest stadiu, membrii echipei sunt capabili să dezvolte un plan de acțiune concret pentru a rezolva problema.

Team buildingul axat pe rezolvarea de probleme este deosebit de benefic în eliminarea stresului și a emoțiilor negative față de mediul de lucru. Acest team building oferă un bun prilej de revărsare a frustrărilor și un pas înainte spre acțiune.

OPEN SPACE

Metoda Open Space Technology este construită pe principiul Cafenelei publice, dar are la baza așa zisa „lege a celor două picioare”.

Legea celor două picioare

Singura lege care guvernează Open Space-ul este Legea celor două picioare. Se pleacă de la premisa că participanții sunt maturi și responsabili pentru propriul proces de învățare. Drept pentru care sunt liberi să plece de la o discuție la alta dacă nu mai sunt interesați de subiectul respectiv sau dacă simt că nu mai pot contribui. Astfel un Open Space se bazează pe pasiunea pentru temele discutate,

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

pe responsabilitatea celor care le vor aborda și pe ancorarea în "aici" și "acum", iar legea celor două picioare este cea care ghidează întreg procesul.

Participanți - "albinute" și "fluturasi"

Participanții la un open space pot să își asume mai multe roluri. În momentul în care se propune temele fiecare participant poate să stea de la început până la sfârșit la o temă de discuție aleasă sau... poate deveni albinuta ori fluturas.

Albinutele - sunt acei participanți care stau la o temă, contribuie sau pur și simplu „înmagazinează” ideile iar, atunci când au epuizat subiectul, consideră că pot contribui mai mult în altă parte sau pur și simplu se plictisesc - migrează la alt grup. Precum albinutele care merg de la o floare la alta, aceștia merg de la un grup la altul "polenizându-le" cu ideile.

Fluturasii - pur și simplu zboară în timpul open space-ului. Aceștia merg de la un grup la altul sau pur și simplu își petrec timpul la o cafea sau în afara grupurilor care discută temele propuse. Este posibil ca nici una dintre temele aflate în discuție la momentul respectiv să nu rezoneze suficient de puternic cu ei, sau să aibă nevoie de timp pentru ei ori să epuizeze alte subiecte.

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

Nici albinutele, nici fluturasiile nu sunt nepoliticoși și au un rol foarte important pentru ca discuțiile sa decurga cat mai eficient. prin polenizarea informatiilor albinutele contribuie la dezvoltarea unor idei sau abordari noi. Fluturasiile ajuta la "curatarea aerului", prin faptul ca acestia nu ar contribui (sau chiar ar fi contra-productivi) la temele la care ar participa pentru ca nu ar fi "prezenti" pana cand nu vor fi pregatiti sa participe la discutii. Fluturasiile mai au rol la fel de important în discuțiile co-laterale, cand este posibil sa apara idei cu totul noi care pot fi relevante pentru grup (chiar daca nu neaparat și pentru tema generala). Astfel ei pot fi foarte utili în proces, deoarece duc ideile de la un grup la altul.

Este important ca facilitatorul sa explice de la inceput ca participantii pot fi „albinute” sau „fluturasi”, sau se pot transforma pe parcurs din albinute în fluturasi, acestia nu trebuie sa se simta obligati sa participe la o discutie care nu le mai aduce informatii noi sau în care nu mai pot contribui. Nu numai ca este permisa, dar este și incurajata migrarea de la un grup de discutie la altul, atata timp cat nu mai pot contribui sau primi informatii noi de la grupul pe care decid sa-l paraseasca.

Cele patru principii de baza

Filozofia Open Space rezida în 4 principii de baza:

1. Oricine vine, vine și este persoana potrivita

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

Cei prezenți sunt persoanele potrivite pentru tema. De multe ori ne gândim: „Nu putem să discutăm despre acest subiect, lipsesc Ana și Cornel care sunt de fapt adevărații specialiști.” Tehnologia Spațiului Deschis ne învață să avem încredere în potențialul nostru și în potențialul celor interesați de tema respectivă. Asadar, oricine a venit, este persoana potrivită. Open Space pune accent pe responsabilitatea, expertiza și asumarea individuală asupra unui subiect și a rezultatelor discuțiilor.

2. Ceea ce trebuie să se întâmple se va întâmpla

Tot ceea ce se întâmplă într-un anumit moment, cu anumite persoane care discută pe o temă anume este ceea ce se va întâmpla în cadrul respectiv. Alt moment, alte persoane și/sau altă temă - rezultatul va fi altul. Astfel încât trebuie să fim pregătiți să fim surprinși (și să fim deschiși pentru acest lucru). Cei care vin la un Open Space cu o agendă "batută în cuie" și așteptând anumite rezultate vor fi frustrați. Nimeni nu poate prezice efectul sinergic care va avea loc atunci când se strâng cei care vin (și, conform primului principiu sunt cei potriviți să fie acolo). Astfel rezultatul nu trebuie anticipat ci acceptat întrucât este cel pe care grupul l-a găsit.

3. Când începe, începe (și este momentul potrivit pentru a începe)

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

4. Cand se termina, se termina

În mod conventional, pentru a face ceea ce este corect trebuie să începem și să terminăm la timp și este corect atunci când știm ce avem de făcut și cum. Pe de altă parte, atunci când vorbim de creativitate și învățare "pe bune" timpul poate fi mai degrabă un impediment. Uneori avem tendința să spunem: „Trebuia să ne gândim de mai demult la asta.” sau „Dacă mai aveam 10 minute, am fi găsit soluții mai bune”. Adevărul este că lucrurile se întâmplă la timpul lor și în ritmul lor și în viațanu putem să programăm momentul în care va veni soluția corectă sau ideea pe care o căutam.

Bineînțeles, așa cum am văzut la secțiunea de organizare, sesiunile de tip Open Space au un moment de debut și de finalizare. Aceste două principii se referă, însă, și la durata discuțiilor, care se auto-reglează, iar ceea ce se întâmplă între aceste momente trebuie lăsat să se desfășoare natural.

Totodată, o discuție se poate finaliza și mai devreme decât durata stabilită. Doar pentru că am prevăzut o oră pentru o sesiune, nu înseamnă că dacă am epuizat subiectul sau nu mai e nimeni interesat trebuie să tragem de timp. Acest timp poate fi folosit eficient luând rol de albinute sau fluturasi. Dacă nimeni nu va veni la sesiunea propusă de la început putem folosi acest timp pentru a reflecta asupra temei (astfel profităm de un timp care, probabil, altfel nu l-am avea).

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

Este posibil ca alte persoane să ni se alature pe parcurs (doar începe când începe, nu? ;-). Sau putem să alegem să mergem la o altă temă.

Regulile pe care trebuie să le respecte facilitatorul unui Open Space:

1. Fa ultimele pregătiri (sala, materiale, etc)
2. Primește participanții.
3. Creează spațiul de lucru
4. Prezintă tema
5. Descrie procesul
6. Enunță și explică cele 4 principii și legea
7. Invită oamenii să scrie și să afișeze subiectele lor de interes
8. Așază subiectele în intervalele orare și spațiile stabilite
9. Oferă ultimele instrucțiuni în plen
10. Invită participanții să își aleagă subiectele și să se îndrepte către spațiile stabilite
11. Pregătește reunitura în plen și concluzionarea
12. Finalizează evenimentul

Materiale necesare:

- flipchart
- coli de flipchart
- markere
- banda adezivă sau blue tack
- perete pentru afișat sesiunile (intervale orare, subiecte și descrierea lor, locații, responsabil)

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

- laptopuri (pentru raportare, dacă este cazul)
- post-it-uri

Spatiul necesar și aranjarea salii:

- sala cu scaune în cerc, fara mese, podium etc. și cu lumina naturala (preferabil)
- spatii suficiente pentru lucrul în grupuri mici
- un perete mare potrivit pentru a afisa sesiunile (va recomandam sa va asigurati ca exista posibilitatea de a lipi collie pe perete)
- cafea, racoritoare, snacks
- microfoane, daca sunt necesare (spatiu mare / participanti multi)
- lumina naturala, daca este posibil

Pregătirea vizuala a Open Space-ului:

În general, lucrurile sunt simple în pregătirea unui Open Space. Astfel, se vor pregăti anterior 4 coli de flipchart cu:

- cele 4 principii
- "Legea celor 2 picioare"
- "albinutele" și "fluturasii"

Pe langa acestea, trebuie sa mai aveti pregatite:

- o coala de flipchart cu tema / intrebarea centrala a evenimentului, explicata simplu. De exemplu: "Ce se va intampla cu..." sau "Provocari, actiuni și oportunitati pentru..."

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

- un tabel cu organizarea sesiunilor (intervale orare) pe perete
- orice alte informații și resurse dorite să afișate (este totuși important să vă dați seama că ele vor deveni inutile atunci când participanții încep cu adevărat să comunice unii cu ceilalți în grupuri)

Uneori, în cadrul unui Open Space veți mai vedea un "sfat", adăugat alături de celelalte reguli. Pe el scrie "Pregătiți-vă să fiți surprinși!". Asta pentru că, atunci când participanții sunt interesați, implicați și vorbesc despre lucrurile care contează cu adevărat pentru ei, rezultatele pot fi uimitoare.

Ideile pe care se bazează un Open Space:

- toți participanții contribuie cu potențialul lor maxim: veniți, fiți prezenți, fiți deschiși și flexibili;
- oricine poate „castiga” participanți la discuțiile pe care el/ea le consideră demne de a fi discutate;
- toate discuțiile, sesiunile, timpul și spațiul de desfășurare sunt anunțate și afișate clar în sala mare;
- toate subiectele de discuție sunt clare și sunt explicate atunci când sunt propuse;
- toate rezultatele sunt scrise, preferabil pe loc, și toți participanții primesc o copie a rezultatelor și sunt invitați să continue să lucreze după finalizarea evenimentului;
- evenimentul durează minim o jumătate de zi.

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

În cadrul unui Open Space nu putem ști exact ce se va întâmpla, deoarece totul depinde de participanți, dar o serie de rezultate vor fi atinse pentru fiecare grup care trece printr-un Open Space bine pregătit și facilitat:

- toate subiectele foarte importante pentru participanți vor fi puse în discuție.

- toate subiectele propuse vor fi discutate de către cei mai motivați, calificați și capabili participanți de a le aborda

- într-un timp foarte scurt cele mai importante idei, discuții, date, recomandări, concluzii, întrebări de aprofundat pe viitor și planuri de acțiune imediată vor fi centralizate într-un raport care poate fi finalizat și poate chiar printat și oferit participanților

când pleacă acasă

- dacă este necesar, rezultatele grupurilor de lucru pot fi prioritizate într-un timp foarte scurt, chiar și cu un grup mare de participanți (de exemplu, prin vot)

- după eveniment, toate rezultatele pot fi puse la dispoziția unei întregi comunități sau organizații, astfel încât orice factor interesat poate fi implicat în discuțiile ulterioare sau în implementare.

- este foarte simplu ca după eveniment să fie puse în practică planurile de acțiune, mult mai simplu decât în orice altă metodă care implică grupuri mari în punerea pe hârtie a planurilor de acțiune

Metoda Open Space funcționează cel mai bine atunci când se lucrează la un subiect complex, când oamenii și

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

ideile implicate sunt diverse, când pasiunea pentru a ajunge la rezultate (incluzând potențialele conflicte) e mare și când necesitatea de a avea o finalitate este urgentă pentru a stabili pașii următori. Este vorba despre pasiune combinată cu asumarea responsabilității, energia unei pauze de cafea, auto-organizare, haos și creativitate, evoluție, și un mod simplu și puternic de a face oamenii și organizațiile să se miste în direcția în care au nevoie cel mai mult.

Este foarte important ca, la final, rezultatele discuțiilor să ajungă la participanți, constituindu-se astfel în acțiuni concrete. Astfel, este necesară o bună încheiere a evenimentului care să motiveze și să ajute participanții să înceapă implementarea acțiunilor!

PhotoVoice

PhotoVoice este o metodă care are scopul de a transmite un mesaj puternic prin prezentarea de „fotografii vii” realizate de membrii acelor grupuri defavorizate, marginalizate care nu au capacitatea de a aduce în atenția autorităților și a celorlalți membri ai comunității problemele lor și nici capacitatea de a se mobiliza pentru urmărirea unui interes comun. Această metodă este însă foarte flexibilă și poate fi adaptată pentru diverse situații (evaluare nevoilor comunității, realizarea unei hărți a problemelor, evaluarea unor programe publice etc.), diverse grupuri și diverse domenii (mediu, sănătate, educație etc.).

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

Obiectivele PhotoVoice:

1. să le permită oamenilor să identifice și să mediteze asupra punctelor tari ale comunității lor și asupra problemelor lor;
2. să promoveze schimbul de informații și un dialog critic pe teme care vizează viața personală sau comunitatea în general prin intermediul discuțiilor de grup;
3. să ajungă la cei care iau deciziile publice (administrație publică, aleși, experți etc.) Cu alte cuvinte...**Face vocile auzite.**

Mai mult decât o metodă de fotografiere participativă, PhotoVoice are capacitatea de a abilita oameni și comunități. prin crearea unui spațiu de discuție în cadrul comunității, se creează un prilej pentru ca oamenii să-și poată împărtăși propriile nevoi, dorințe și perspective de viitor, să poată să mediteze asupra problemelor pe care le întâmpină și asupra unor posibile soluții. Iar apoi primesc instrumentele prin care își pot face auzite, văzute și conștientizate nevoile și problemele.

PhotoVoice încearcă să aducă schimbări sociale pozitive în comunități prin intermediul unor instrumente prin care participanții să își poată susține și îmbunătăți calitatea vieții. Imaginile utilizate, precum și cuvintele asociate acestora sunt expuse local, național și internațional prin diverse mijloace: expoziție de fotografie, trimitere de cărți poștale, mass-media, expoziții online.

Esențial într-un proces PhotoVoice este tocmai procesul, identificarea problemelor, stabilirea cauzelor acestor probleme, discuțiile și găsirea unor soluții,

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

dobândirea puterii și apoi crearea unui mesaj vizual puternic.

Photovoice nu este o metodă care se adresează fotografiilor profesioniști. Esența photovoice-ului este explorarea subiectului de către cei direct afectați, nu de către o persoană externă. Deși calitatea fotografiei este un lucru dorit, aceasta trebuie obținută învățându-i pe membrii comunității să facă poze, nu prin realizarea fotografiilor de către un fotograf profesionist.

Photovoice este o metodă care cere ca grupul de participanți să se întâlnească și să discute pe marginea fotografiilor. Deși pozele sunt personale și povestea lor la fel, din discuțiile generate în jurul lor se naște ocazia de a reflecta asupra subiectului și se formează mesajul comun al acelei comunități.

Photovoice este o metodă care își arată adevărata putere atunci când este folosită cu persoane marginalizate, în situație de risc, pe care nu le întâlnești de obicei și care nu vor veni la un seminar sau la o dezbatere publică pentru a prezenta un punct de vedere.

Atunci când veți folosi metoda cu astfel de persoane, rezultatele pot fi spectaculoase din multe puncte de vedere: participanții vor începe să câștige încredere în ei înșiși, să reflecteze la situația lor, să își definească mai clar situația (problemele, avantajele, lucrurile importante pe care le doresc), să genereze idei de proiecte, să dezvăluie aspecte puțin cunoscute ale vieții lor, să dea semnificație unor aspecte neînțelese sau neacceptate ale cotidianului.

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

Aceasta varianta a metodei a fost denumită „hardcore” pentru că este o variantă solicitantă din punct de vedere al resurselor celui care organizează: adesea trebuie să pui la dispoziție aparatele de fotografiat, facilitatorii să fie pregătiți să gestioneze probleme delicate (emoțional sau de altă natură), trebuie să alocați mai mult timp pentru proces (pentru acomodare, discuții, organizare etc).

PhotoVoice însă poate fi folosită și cu categorii de persoane care nu sunt într-o situație atât de dificilă. Poate fi folosită, de pildă, cu tineri de liceu. Sau cu skateri. Sau cu bicicliști – categorii care adesea au deja aparatele lor de fotografiat sau telefoane smartphone (și atunci procesul este mai puțin costisitor) și care au deja un exercițiu de lucru în grup.

Aceasta este varianta pe care o numim „light”, pentru că este mai puțin solicitantă pentru organizator. Este la fel de bună! Spre deosebire de varianta „hardcore” care dă o voce celor care nu au una, această variantă aduce un plus de voce/vizibilitatea unui grup care are și alte instrumente pentru a se face luat în seamă.

Chiar și în varianta „light” principiile procesului de photovoice trebuie respectate! Este în continuare nevoie de timp pentru discuții și coagularea mesajului!

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

Etapa de pregătire: cu cine lucrăm? De ce – care sunt obiectivele pe care vrem să le atingem?

În aceasta etapă trebuie să răspundem acestor întrebări:

1. Care este subiectul procesului de photovoice? Desigur, vorbim de tema generală.
2. Cine sunt participanții? Ai deja un grup cu care lucrezi sau vei face un anunț de înscriere și apoi selectezi? Unde dai anunț, cum convingi să participe, cum selectezi? Este esențial ca participanții să aibă un interes în tema propusă, pentru că altfel nu vor avea idei pentru poze și nu vor fi interesați de discuții.
3. Care sunt resursele necesare? Aparată de fotografiat, facilitatori, asistenți, alte costuri de organizare – de ce bani am nevoie, de ce pregătire am nevoie pentru această metodă etc.
4. Care este calendarul de întâlniri? Câte întâlniri au loc, cu ce periodicitate, unde?
5. Care sunt obiectivele procesului de photovoice? Ce autoritate publică vrei să convingeți să facă ceva? Ce decizie vrei să fie adoptată? Pe cine vrei să educați și despre ce subiect?

Din aceste obiective se stabilesc, apoi, temele pe care se fac poze. Aceste lucruri este ideal să fie stabilite împreună cu participanții la photovoice.

2. Etapa de derulare a sesiunilor de fotografie

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

Daca avem aparatele de fotografiat, facilitatorii și suntem deja alături de grupul de participanți, ce facem în continuare?

A. Instruirea beneficiarilor care urmează să facă fotografii.
Instruirea trebuie:

- să explice procesul
- să clarifice, eventual să reformuleze tema pentru PhotoVoice
- să lămurească aspecte care țin de legislație și de etica fotografiei
- să includă instrucțiuni tehnice de folosire a aparatului foto
- să explice cum se vor derula atelierele de discuții, facilitarea discuțiilor pe marginea fotografiilor
- să stabilească un anumit format al poveștii, al vocii care va însoți fotografia (cum notăm indicii despre fotografie: moment, personaj, stare sufletească etc.)

B. Alternativ, sesiuni de fotografie și sesiuni de discuții

- întâlniri de discuție a fotografiilor
- realizarea de fotografii (e obicei, participanții pleacă acasă cu aparatele foto și fac poze între întâlniri)
- întâlniri pentru selecția finală a fotografiilor și finalizarea textului care va însoți fotografia (caption).

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

Posibile întrebări în facilitarea atelierelor de discuție a fotografiilor:

- Cine este în fotografie? Ce reprezintă imaginea surprinsă? Locul și momentul?
- De ce ai fotografiat acest lucru?
- Ce sentiment ți-a trezit această imagine? Ce ai simțit?
- Ce ai vrea să transmiți prin această fotografie?
- Ce ai vrea să transmiți autorităților (primarului, consiliul local, consiliul județean, prefecturii etc.) prin această fotografie?
- Dacă am expune această fotografie în public, ce ai vrea să înțeleagă privitorul?

Cele spuse de autorul fotografiei în discuție se notează de către facilitator / asistent, aceasta fiind o prima varianta a textului ce va însoți în final fotografia.

C. Alte activități dezvoltate pe parcurs. Poate fi vorba de o vizită la un muzeu, o ieșire în care tot grupul pozează în același loc, un mini-curs pentru comunicare eficientă sau alte idei/ oportunități care apar în cadrul atelierelor.

3. Etapa de prezentare a rezultatelor PhotoVoice

Prezentarea se poate face în cadrul unei expoziții de fotografie, a unui eveniment public, prin intermediul unor cărți poștale tipărite, albume, calendare, prin includerea într-o pagina web etc. În această etapă organizatorii vor stabili un „plan de atac”. Fie că organizăm o expoziție, fie că realizăm o campanie de

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

trimitere de vederi, cărți poștale, calendare, campanie de email, organizatorii trebuie să se asigure că efectele evenimentului sunt cele scontate.

Durata

Nu există o durată universal valabilă a procesului. În funcție de temă, de amploarea grupului de beneficiari, de resursele organizatorilor, un proces PhotoVoice poate dura o săptămână sau trei luni (de exemplu, într-un proiect cu locuitori din sate din China procesul a durat un an!). Fotografii trebuie să aibă suficient de mult timp la dispoziție pentru realizarea fotografiilor, pe de o parte, iar pe de alta parte, organizatorii de PhotoVoice trebuie să-și aloce timpul necesar dezvoltării, înregistrării și pregătirii atelierelor de discuții.

Recomandarea noastră este să vă propuneți un minim de 10 întâlniri pe un parcurs de 3 luni, mai ales în grupuri care nu se cunosc, pentru a permite construirea de relații de încredere în grup.

Costuri

PhotoVoice este o metodă de participare destul de scumpă. În afară de costurile obișnuite ale unui proces de participare (persoane instruite, spații de întâlnire și protocol, conferințe de presă, mape și alte hârtii etc.), este nevoie de aparate de fotografiat și de fonduri care să permită dezvoltarea lor pe hârtie, transpunerea lor în format electronic. O expoziție de fotografie, dacă este organizată în final, poate crește și mai mult costurile.

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

În afară de acest lucru, nevoia de timp și resurse umane nu trebuie subestimată!

STORY TELLING – ARTA POVESTIRII

Metoda Storytelling sau Arta povestirii este o metoda ce are ca punct central povestea, un traseu narativ în care personajul central urmează un sir de etape prestabilite. **Povestea** nu poate să existe însă, fără **povestitor** și **public**. Dialogul dintre aceste trei elemente face ca această metoda să poată fi folosită atât în scop formativ/educational cât și terapeutic.

Principiul de la care pornim este că oricine poate spune o poveste. Există povești proprii, există cele consacrate, și, cu siguranță există povești nescrise ce pot fi create chiar în momentul utilizării metodei. Ele implică emoții, valori, experiențe individuale și de grup, probleme și, cu siguranță, multiple soluții. Povestea nu este însă doar a povestitorului. Ea există pentru a fi transmisă, transformată, recreată. Fiecare persoană implicată în proces parcurge, la fel ca și eroul însuși, un traseu inițiativ, unul de învățare.

Procesul implică 3 etape: pregătirea publicului pentru poveste (introducerea în temă), **povestea în sine** (incluzând elemente legate de voce, tonalitate, obiecte utilizate) și **iesirea din poveste** (creație, reflecție, punere în scenă). Este o metodă participativă ce implică publicul în toate cele trei etape.

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

Cand, unde și de ce?

Familiaritatea cu ideea de poveste face ca metoda sa aiba aplicabilitate la un public variat din punct de vedere al vârstei și al contextului social, cultural și economic.

Se poate utiliza atât în lucrul cu copiii cât și cu adulții, cu grupuri defavorizate, ca mijloc terapeutic, dar și ca mijloc de formare sau dezvoltare a unei culturi organizationale.

Cu toții ascultăm povești în copilărie. Povestea construiește un mediu în care ascultătorii se simt în siguranță, pot reflecta asupra experiențelor proprii și iniția dialog cu ei înșiși sau cu ceilalți, fără ca acest lucru să presupună de la început ieșirea din zona de confort. Totul se întâmplă treptat, implicare depinde de deschiderea fiecărui participant. Metoda poate facilita accesul ascultătorilor într-un spațiu necunoscut fie el fizic sau psihic. Poate relata povestea unei urbe, a unei instituții (școala, muzeu, bibliotecă etc). Traseul inițiativ al eroului - poate avea rolul de a introduce ascultătorii într-un context nou, implicându-se într-un proces transformativ și empatic.

Motive pentru a alege să utilizăm povestea în lucrul cu publicul țintă sunt nenumărate. Cei implicați în proces își dezvoltă abilități de ascultare activă și capacitatea de concentrare, puterea de observație, capacitatea de acceptare și receptivitatea la situații noi și, în același timp, reflectarea asupra propriilor experiențe și rezolvarea de probleme.

Cui ne adresăm și de ce?

Povestea există pentru a fi spusă. Ea poate fi spusă atât copiilor cât și adulților.

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

Întelegem aici, povestea atât ca specie a epicii în proză, cât și ca element narativ prin care relatăm evenimente din viața personală sau profesională.

Povestea consacrată trăiește prin metafore. Pentru copii, acestea au rolul de a explica, imagina, crea și instrui. Ele ajută copiii să înțeleagă și să își asume propriul traiect educațional, propria învățare.

În cazul adulților, povestea poate pune într-o lumină nouă experiențe comune sau individuale. Ea oferă ascultătorului o nouă perspectivă, e o invitație la meditație, contemplație, dar și implicare. Ea ajută la asumarea responsabilității implicării emoționale în anumite evenimente. Prin ascultarea unei povești putem să ne apropiem mai mult de o realitate (persoană, eveniment, spațiu) considerată banală, sau, din contră, putem să luăm distanță, să ne îndepărtăm puțin de miezul problemei, pentru a putea înțelege mai bine lucrul cu care suntem confrunțați.

Alegeți povestea în funcție de **mesajul** și **valorile** pe care doriți să le transmiteți ținând cont, bineînțeles, de profilul ascultătorilor. Nu încetați să ascultați și să colecționați povești al căror mesaj ați dori să fie dus mai departe. Implicarea povestitorului și atașamentul față de poveste sunt elemente esențiale ce vor asigura autenticitatea procesului.

Un site bun pentru povești: <http://www.povesticutal.ro/>

Ca orice sesiune de public speaking, și nararea poveștii trebuie pregătită cu atenție. Reflectați asupra **episoadelor**, a **modului** în care veți narra, al **așteptărilor** pe care le aveți din partea publicului.

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

Cel mai bun instrument în pregătirea decorului și a cadrului de desfășurare este imaginația. Nu doar a celor care vor spune povestea, ci și a celor care o vor asculta. Este foarte important să avem în vedere că o sesiune de Storytelling presupune o călătorie din lumea reală în cea de basm, astfel încât ne vom asigura că spațiul permite și facilitează acest lucru. Pentru a transforma orice sală de bibliotecă, muzeu, clasă etc într-un tărâm de basm avem nevoie de un covor sau o pătură și, eventual, mai multe pernite. Dacă adăugați flori și esarfe, succesul este garantat. Este necesar ca ascultătorii să fie relaxați, chiar să poată să ia poziția în care ei sunt obișnuiți să asculte povești.

După cum spuneam, imaginația este foarte importantă. Există varianta utilizării cărții, a imaginilor, a unor obiecte, sau, pur și simplu de a lăsa imaginația auditoriului să dea formă poveștii.

Pasul 1: Intrarea în poveste / Poarta

Pentru că Storytelling nu presupune doar o experiență de grup ci și una individuală, conform principiului AICI și ACUM, este necesară crearea unui spațiu propice introspecției, al deschiderii către experiența proprie, dar și un dialog deschis între participanți. Un alt obiectiv al acestei etape este familiarizarea publicului/participantilor cu elementele povestirii.

Aceasta se poate face prin: jocuri de grup, interviuri, utilizând mijloace vizuale și media, metoda introspecției (jurnal), exerciții de improvizație etc.

Un exercițiu pe care îl puteți face este să le cereți participanților să se gândească la povestea lor preferată. În prima parte ei trebuie să se gândească la momentele

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

principale ale povestii și sa le noteze pe o foaie de hartie sub forma de întrebări. (de exemplu: De ce a plecat fetița la bunicuța? Cu cine s-a întâlnit în pădure? Ce a găsit în casa bunicuței? etc) După aceea, în perechi, vor face schimb de povești, fiecare va citi întrebările colegului și va încerca să refacă povestea.

Acest exercițiu da șansa participanților, nu doar de a intra pe tărâmul poveștilor însoțiti de personajele lor preferate, dar și de a iniția un dialog cu ceilalți, de a găsi similitudini sau diferențe în ceea ce privește percepția poveștilor.

Pasul 2: Povestea

De la tehnica la entuziasm. Astfel s-ar intitula procesul efectiv de narare. Există factori ce țin de arta povestirii și care ajută naratorul să comunice efectiv cu ascultătorii, să creeze magia realității pentru ca aceștia să fie transpuși în planul poveștii. Aceștia țin de intonație, volumul vocii, utilizarea pauzelor, a onomatopeelor și a gesturilor, elemente care ajută la transmiterea mesajului poveștii narate. Ele pot fi învățate și necesită exercițiu continuu.

Elementele externe auditive, vizuale, kinestezice și tactile au, de asemenea, un rol major în transmiterea mesajului și în crearea iluziei realității. Pot fi utilizate instrumente muzicale, înregistrări, imagini, chiar și obiecte reale ce apar pe parcursul poveștii. Ascultătorii ar putea gusta din marul primit de Alba ca Zapada, sau chiar simți greutatea cosului dus de Scufița Rosie bunicuței. În momentul în care calul lui

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

Fat Frumos trebuie să treacă o apă, publicul poate fi și el implicat în efectuarea saltului.

Contactul cu publicul ține nu doar de faptul că povestea le este daruită. Atenția și suspansul trebuie întreținute, la fel și implicarea constantă a fiecărui participant în parte. E foarte important să urmărim gesturile, privirile celorlalți. Ei pot fi chiar implicați în procesul narării prin întrebări de genul: Ce credeți că urmează? Ce ai face tu în locul printului? Unde credeți că greșeste mama vitregă? Există și posibilitatea oferirii anumitor secvențe publicului pentru a putea fi dezvoltate/continuate de ei.

În cazul în care există mai mulți naratori iar spațiul permite acest lucru, există posibilitatea realizării unui traseu cu mai multe opriri, un fel de colina cu mai multe castele. În spații special amenajate câte un narator povestește o poveste unui grup restrâns de persoane. După aceea, grupurile se mută reușind astfel să treacă pe la toate castelele, ascultând astfel mai multe povești. Un grup restrâns de ascultători va asigura un dialog mai centrat pe individ și pe nevoile acestuia.

Pasul 3: Iesirea din poveste

O dată ce ascultătorii au primit povestea, aceasta devine a lor. Ea a trecut, la fel ca ei, printr-un proces transformativ, mesajul ajungând la fiecare participant în forma sa inițială, dar o dată trecut prin filtrul personal,

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

individualizându-se, capătând nuanțe proprii imaginației și experienței receptorului. Un mic exercițiu în care întrebati publicul - ce culoare avea perna pe care a stat regele? Ce se auzea în pădurea de artari prin care a trecut zmeul? Cat de rece era apa de izvor din care a baut calul? - va revela diversitatea și unicitatea experimentării procesului.

Iesirea din poveste presupune o mișcare din planul povestii în planul percepției publicului. Ea poate fi făcut prin activități ca desenul, teatrul de umbre, teatrul, scrierea creativa, chiar și dezbateră. Pornind de la caracteristicile personajelor și de la valorile și mesajul povestii se pot construi scenarii noi, în care participantii au atât rol de autor cât și de actor.

Variatiile metodei sunt Storycollectingul și Storytellingul proiectiv. Nu le vom detalia pentru ca nu snt foarte utilizate în Romania, iar realizarea lor presupune niste activități mai complexe.

TEATRUL DE IMPROVIZAȚIE

Ce este improviziația

Improviziația este abilitatea de a crea, de a cânta, juca, dansa sau vorbi, ca reacție spontană la ceea ce se întâmplă în jur sau la propriile gânduri sau sentimente. În acest fel sunt

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

create noi moduri de gândire, noi structuri, noi practici.

Capacitatea de a improviza poate fi folosită pentru a facilita diverse forme de comunicare sau manifestare în domenii diferite, de la muzica la afaceri, invenții tehnologice, în relații de servicii sau personale, psihologie, teatru, sport sau marketing.

Improvizația teatrală presupune adaptarea spontană la situații reale sau imaginare, la propuneri de spațiu sau situații sau relații ale partenerului sau ale coordonatorului de joc.

Teatrul de improvizație este o formă de teatru în care se folosesc tehnici de improvizație teatrală pentru a crea dialoguri, scene, cintece sau povestiri. De cele mai multe ori publicul propune unde să se desfășoare aceste scene, teme sau titluri pentru discursuri și povestiri sau versuri care să fie integrate în cintece.

Teatrul de improvizație presupune de multe ori o relație interactivă cu publicul. Trupele de improvizație solicită frecvent sugestii din partea publicului, ca o sursă de

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

inspiratie, iar prin acest mod demonstreaza de asemenea ca spectacolul lor nu are scenariu. Aceasta suspiciune planeaza adeseori asupra maestrilor improvizatiei, ale caror spectacole pot parea atat de detaliate, incat spectatorii pot banui ca scenele au fost planificate.

Exista mai multe feluri de teatru de improvizatie? Ce se joaca în Romania?

Deși de cele mai multe ori spectacolele de improvizatie sint de natura comica, exista și alte forme, cum ar fi “play back theater” sau “teatrul oprimatilor” (teatru forum, folosit mai mult ca o forma de schimbare a realitatii sociale), psihodrama etc.

Spectacolele de improvizatie jucate pe scena sau în cluburi sint în general de doua feluri: forma scurta și forma lunga (shortform și long form).

Majoritatea trupelor de improvizatie din România practica forma scurta (cea mai raspindita și cea mai indreptata catre divertisment)

Improvizatia de forma scurta, consta din scene scurte,

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

independente unele de altele, bazate pe modele de joc predefinite, dar a caror conținut este complet improvizat și porneste de la sugestia publicului. Emisiunea care a popularizat publicul din toată lumea cu acest tip de spectacol este celebra “Whose line is it anyway.”

Improvizatia: intre actorie, dezvoltare personala și lumea afacerilor

Antrenamentul unui actor de improvizație presupune îmbunătățirea capacității de ascultare, a capacității de a face propuneri clare, a capacității de a reacționa spontan și cu încredere.

Aceste abilități, care sunt dezvoltate prin improvizația teatrală, fac ca mulți oameni, dar și companii și corporații, să fie interesați de traininguri de acest tip. Dezvoltarea încrederii, a ascultării active, îmbunătățirea capacității de inovație, de colaborare, ajută la dezvoltarea oricărei business de succes.

Totodată participanții la acest tip de workshop învață din tehnicile de improvizație cum să fie mai “prezente”, cum să facă alegeri pozitive care lasă “toate ușile deschise”,

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

despre beneficiile sustinerii partenerului și a încrederii în acesta, cum să descifreze o situație cu ajutorul limbajului corporal, abilități ce contribuie foarte mult la dezvoltarea personală.

Cum faci improvizație de calitate?

Pentru ca o scenă improvizată să reușească, improvizatorii implicați trebuie să colaboreze pentru a defini locul și acțiunea scenei, într-un proces de co-creație. Fiecare cuvânt rostit sau acțiune făcută în scenă este o ofertă, însemnând că improvizatorul definește astfel realitatea scenică, identificând o relație, o locație, o situație sau inventând personaje secundare.

Este responsabilitatea improvizatorilor să accepte ofertele pe care colegii lor le fac, să nu se blocheze sau să nege, fapte care împiedică scena să se dezvolte. Unii improvizatori pot bloca în mod intenționat scena, pentru a crea un moment comic – cunoscut în România sub numele de „cioacă” – dar acest lucru împiedică, în general, scena să progreseze și este un gest dezavuat de majoritatea improvizatorilor „serioși.

Jucătorii sunt încurajați să respecte validitatea ofertelor

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

și spațiul imaginar definit de ei și colegii lor; asta însemnând, de exemplu, să aibă grijă să nu treacă prin mese sau pereți sau să supraviețuiască “în mod miraculos” unor rani multiple cauzate prin împuscare de un alt improvizator.

Datorită faptului că nu există scenariu, nu există nici posibilitatea de a pregăti decor sau recuzită. Din acest motiv, unele trupe de improvizație păstrează la îndemână o serie de obiecte, dar majoritatea preferă să mimeze recuzita, pentru a-și păstra astfel deschise toate posibilitățile.

TEATRU LABIRINT

Pentru a putea fi înțeles pe deplin, teatrul labirint trebuie experimentat, trăit, simțit. Este o metodă performativă și participativă, care presupune implicarea directă a spectatorului în experiența propusă, prin parcurgerea unui traseu alcătuit dintr-o succesiune de momente dezvoltate, în general, pe o anumită temă. Se pot distinge două categorii de actori: participanții (așa-ziiși spectatori) și constructorii de labirint. Constructorii sunt cei care stabilesc structura călătoriei: traseul și momentele care urmează să fie experimentate, dar participanții – trecând de la un constructor de labirint la altul – sunt cei care o resimt și o

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

personalizeaza: se creeaza simultan un labirint interior, al traiurilor, al sentimentelor, al amintirilor; este o calatorie inapoi spre tine insuti.

Obiective de invatare:

Creșterea nivelului de conștientizare asupra propriei persoane și a potențialului creativ. Dezvoltarea spiritului de echipă. Încurajarea folosirii resurselor proprii.

Rezultatele/impactul metodei

Impactul depinde de scopul labirintului, de grupul care construiește labirintul și de grupul căruia îi este destinat. Sunt totuși elemente care rămân constante :

- Se creează o echipă, care pornește de la individ și ajunge la un suflu comun;
- Se dezvoltă creativitatea, comunicarea și toleranța.
- Se realizează un circuit efemer care capacitează energii și atinge spectatorii și comunitatea;
- Se transmite un mesaj sau o realitate într-un mod individual (elemente didactice, resurse turistice, mesaje ce susțin campanii, lansări, produse, evenimente, terapie de

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

grup și de comunitate, ș.a.m.d).

Acest proces interactiv produce o schimbare în modul de reprezentare a realității și de percepție a propriei persoane, conducând la o nouă constientizare a acesteia.

TEATRU FORUM

Teatru forum, așa cum spune și numele, este o formă de teatru ce dă posibilitatea la interacțiune și dezbatere, însă teatrul-forum este **un instrument de intervenție socială**. La prima vedere, Teatru Forum ar părea o formă de teatru, însă atributul distinct de „forum” creează o nouă modalitate de expresie și de interacțiune cu publicul. Piesa de teatru se petrece astfel încât un grup de oameni schimbă idei și opinii, caută împreună soluții sau modele de acțiune potrivite cu situația în care sunt implicați.

Cum a apărut teatru forum?

Teatrul forum s-a născut în 1973 în Peru, ca parte a unui ansamblu de forme și tehnici teatrale pe care regizorul brazilian **Augusto Boal** l-a numit **Teatrul Oprimaților**. Acest ansamblu mai include: Teatrul Imagine, Teatrul Invizibil, Teatrul Jurnal, Curcubeul Dorințelor și Teatrul Legislativ

Teatru Forum se oprește asupra momentelor cu care oamenii se întâlnesc zilnic și cărora nu le dau atenție din obișnuință.

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

Spre deosebire de viața însă, teatrul dă posibilitatea celor care participă la el să observe finalul din afară, să urmărească, la fel ca martorul ascuns după perdea, situația tragică și să înțeleagă unde pot duce ignoranța, nepăsarea, etichetarea sau discriminarea. Astfel, la finalul primei reprezentatii, el ar putea spune: „STOP! Nu mi-a plăcut ce s-a întâmplat aici! Dacă s-ar fi intervenit mai devreme nu s-ar fi ajuns în situația asta! Dacă am putea întoarce timpul...”

Metoda Teatru Forum poate fi folosită în diferite contexte de educație non-formală dând șansa participanților să învețe din experiența directă.

Este o metodă care se bazează pe învățarea prin experiență. Poate fi utilizată în comunități de toate tipurile în care există persoane care sunt în risc de excluziune socială, în care se întâlnesc situații de discriminare ale anumitor categorii de oameni, în orice contexte în care vedem oameni care susțin stereotipurile și prejudecățile, în care intoleranța și mila sunt sentimente care provoacă suferința (astfel putem vorbi de instituții de învățământ, familie, instituții publice, stradă, cartier, comunități de romi, penitenciare etc). **De asemenea, metoda poate fi folosită acolo unde observăm:** indiferența, lipsa de interes în problemele celorlalți și ale comunității în general, neimplicare și pasivitate, agresiune și intoleranță.

Astfel, Teatru Forum se pune în scena în spații publice și în fața persoanelor care se confruntă cu problema pusă în scenă, pentru a crea un context de învățare pentru publicul

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

larg (copii, tineri, adulți și bătrâni). Tematica abordată poate fi foarte diversă pentru că piesa preia scene din realitatea publicului spectator.

Pregătirea piesei

Un grup de voluntari, de cele mai multe ori non-actori, sunt bine instruiți în metoda teatrului forum printr-un training specific prin care se dezvoltă abilități din sfera teatrului cu ajutorul exercițiilor, jocurilor și dezbaterilor specifi ce metodei. Ei identifică o problemă de opresiune într-o anumită comunitate sau li se semnalează de către coordonatori de proiect, facilitatori comunitari sau alte persoane care doresc o schimbare. Echipa de voluntari dezvoltă apoi un proiect în jurul acesteia, folosind metoda teatrului forum, un instrument de artă participativă pe care experiența l-a dovedit foarte potrivit pentru intervențiile sociale. Pentru realizarea piesei de teatru-forum au loc întâlniri în care se stabilesc prin improvizație personajele piesei și scenariul, ținându-se cont de cazuri reale specifi ce problemei în dezbateri. Piesa se joacă pentru un public țintă, care s-a confruntat sau are potențial să se confrunte cu o astfel de problemă.

Partea de teatru

Pentru reușita reprezentației este bine să avem un număr

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

de spect-actori între 30 și 70 și să promovăm cât mai bine evenimentul către grupul țintă. Desfășurarea efectivă a unei piese de teatru-forum are trei etape principale: piesa, discuția și forumul. În prima, situația de opresiune este prezentată în aproximativ 15 minute cu ajutorul personajelor și a interacțiunilor dintre acestea. Personajele pieselor de teatru-forum sunt construite incomplet – vom dezvolta acest aspect în capitolul construirea piesei - astfel încât publicul să se poată identifica cu acestea, mai mult, să simtă nevoia de a completa cu acțiunile proprii, prin înlocuirea respectivului personaj.

Partea de forum

În a doua etapă, moderatorul piesei, numit Joker, facilitează discuția despre situația prezentată, despre cauzele opresiunii, despre relațiile dintre personaje și despre poziția ocupată de fiecare în piesă: opresor, opresat, aliați ai acestora, personaje neutre. Jokerul are rolul de a motiva și stimula publicul să vină cu soluții realiste sau îmbunătățiri ale situației prezentate pe care să le joace pe scenă. O altă atribuție a sa este de a explica și urmări respectarea regulilor Teatrului- Forum.

În partea de forum piesa se reia, iar publicul devine activ. Are posibilitatea să schimbe toate personajele, mai puțin opresorul: teatru forum presupune că în realitatea cotidiană

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

opresiunea nu va dispărea pur și simplu, și își propune atunci ca aceasta să fi e înlăturată prin schimbarea atitudinilor vizavi de opresor și vizavi de problemă.

Intervenții

Fiecare spect-actor poate să intervină pe parcursul piesei printr-o bătaie din palme. Actorii vor “îngheța în statui”, vor rămâne nemișcați pe scenă pentru ca persoana din public să vină în locul actorului din piesă. Toți actorii sunt atenți la schimbări și improvizează ținând cont de caracteristicile principale ale personajelor lor. Scopul urmărit este ca publicul să acționeze asupra persoanelor care nu au luat atitudine și care pot schimba cursul acțiunii într-unul pozitiv, care pot ajuta opresatul să ia o decizie care să îl susțină și să îl dezvolte pozitiv.

Se intervine astfel în fiecare scenă, rând pe rând, înlocuindu-se personaje până când se ajunge la soluția votată de către public ca fiind cea mai realistă și utilă în situația prezentată. După alegerea soluției au loc discuții despre cum ar putea fi implementată aceasta în realitatea de zi cu zi – în comunitatea care se confruntă cu problema dezbătută.

În cadrul Teatrului celor Opreși din care face parte și teatrul forum, există și Teatrul Social, foarte asemănător. Acesta se diferențiază de teatrul forum prin faptul că, dacă un spect-actor găsește o posibilitate reală de schimbare a

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

atitudinii unuia dintre personaje, actorul care interpretează rolul aceluia personaj preia atitudinea indicată și o menține pe tot parcursul piesei, până la final sau până în momentul în care este din nou înlocuit de către alt spect-actor care vine cu o nouă atitudine realistă.

Câteva detalii tehnice în ceea ce privește metoda Teatrului Forum:

Opresiunea poate fi la orice nivel și este un termen de referință în teatrul forum. De-a lungul timpului, aceasta a luat multe forme. Victimele opresiunii pot fi indivizi sau grupuri, larg cunoscute sau anonime, însă elementele opresiunii rămân mereu aceleași.

Teatrul Forum materializează dramaturgic o situație de opresiune, urmărind în prima fază ca publicul să identifice situația în sine, precum și rolul fiecărui personaj: opresor, opresat, aliat al unuia sau al celuilalt și personaje neutre. Scopul final al piesei de teatru-forum este ca publicul să găsească soluții pentru înlăturarea situației de opresiune prin schimbarea atitudinilor personajelor, fără însă a acționa direct asupra personajului-opresor. Teatrul forum este o formă de teatru interactiv, publicul având posibilitatea de a înlocui personaje pentru a produce o schimbare realistă.

Cel mai bine este să ne imaginăm jokerul este ca pe o gazdă care își așteaptă oaspeții pregătita, știe cum să îi întâmpine, știe cum să îi întrețină și să fie atent la toți, fără

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

să exagereze în nici o situație. El prezintă regulile teatrului forum și energizează grupul, îl activează cu jocuri de demecanizare sau de cunoaștere, specifice teatrului forum. Pașii parcurși de echipa de lucru împreună cu Jokerul, facilitatorul și coordonatorul de proiect, fac parte toți din „munca din spatele cortinei” și merg în aceeași direcție, aceea de a implica spectatorii în găsirea de soluții la probleme sau crearea de căi spre o situație îmbunătățită.

Jokerul se prezintă pe sine și explică nu numai regulile, ci și rolul lui acolo. E ca un moderator între actori și public. Poate interveni în partea de forum când replicile importante au fost deja zise, are un mic discurs la început referitor la metodă, pentru ca lumea să nu creadă că asistă la o piesă de teatru clasic și să plece după prima reprezentație. Tot el dezvăluie publicului faptul că cei de pe scenă nu sunt actori profesioniști, acest lucru fiind valabil în majoritatea pieselor de teatru forum. El știe înainte de toate să pună întrebări care să aibă ecou în public, să îi provoace pe cei din audiență să răspundă și să răstoarne situația pe toate părțile pentru ca forumul să fie cât mai autentic. Jokerul este parte din piesă încă de la conceperea ei, asistă și poate da indicații ca un regizor, face legătura cu realitatea în permanență, susține echipa, este o persoană care poate, și este nevoie, să rămână obiectivă.

Putem spune că de abilitățile lui de prezentare, comunicare, empatizare depinde bunul mers al forumului, o simplă neatenție poate dezechilibra sau poate pune accentul pe lucruri fie irelevante, fie nepotrivite cu acțiunea și

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

subiectul prezentate, actorii de pe scenă devin în acest caz dezorientați și nu știu în ce direcție să improvizeze, iar spect-actorii se îndepartează de subiect sau nu mai sunt motivați să participe văzând că nu le sunt luate în considerare intervențiile.

Etapele jokerajului

Prima etapă: Introducerea publicului în metoda Teatru Forum. Succesiunea pașilor este mai mult sau mai puțin de fiecare dată aceeași:

- » urările de bun venit către public;
- » prezentarea jokerului și a rolului său în reprezentația care va urma;
- » prezentare scurtă a Teatrului Forum, a ceea ce presupune el și ce se așteaptă de la public în consecință: să fie activ, să fie atent, să se aștepte la un exercițiu de creație mai mult decât la un exercițiu artistic;
- » apoi se explică publicului ce fel de personaje există în Teatru Forum (opresor, opresat, aliat al opresorului, aliat al opresatului, neutru) invitându-i să urmărească cu atenție piesa pentru a le identifica și a participa ulterior cât mai activ la partea de forum;
- » trebuie să știe dacă publicul a mai participat la o astfel de reprezentație vreodată; dacă există în sală spectator care au mai participat, jokerul va încerca să îi împuternicească să devină spectatori activi care să intervină la partea de forum;
- » înainte de a viziona piesa, face un exercițiu de energizare

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

cu publicul: aplauze multe și furtunoase;
» foarte important este să explice publicului că după cele 15 - 20 minute de reprezentație, va urma forumul efectiv; la acel moment ei vor urca pe scenă și împreună cu noi, ca o echipă, vor ajuta protagonistul și personajele prezentate să ia o altă decizie;
» înainte de a începe prima reprezentație a piesei va verifica dacă publicul are întrebări și dacă sunt pregătiți să vizioneze piesa: întrebările trebuie puse cu energie și răspunsurile lor trebuie așteptate măcar 3 secunde (eventual puteți stabili cu publicul să ridice mâna dacă sunt de acord cu afirmațiile pe care le faceți sau întrebările pe care le puneți în anumite momente cheie).

Etapă a doua: Reprezentația Piesei

În etapa a doua are loc piesa propriu zisă în care publicul vizionează cele aproximativ 15 minute de spectacol. Se poate, pentru a face demarcația mai clară, ca Jokerul să facă trecerea dintr-o scenă în alta strigând: „Scena II, Scena III, ... sau „după ceva vreme...”, „Scena III”, etc. - dar acest lucru doar dacă simțiți nevoia pentru a face demarcația între scene mai clară.

Jokerul va trebui să se poziționeze undeva strategic pentru a reuși să observe spectatorii în timpul reprezentației: acest lucru îl va ajuta foarte mult să vadă cum reacționează, ce momente cheie îi încântă sau le stârnesc o reacție, cine din public pare mai implicat, cine vorbește cu cine, etc.

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

Aceste detalii sunt foarte importante pentru Joker deoarece îi oferă indicii pentru a alege oamenii potriviți pe care să-i stimuleze să urce pe scenă.

Etapa a treia: Partea de Forum

Pașii care urmează după finalizarea forumului sunt foarte importanți. Aici revine rolul Jokerului care trebuie să încurajeze publicul să devină activ. Cum poate face Jokerul acest lucru?

La finalizarea piesei, dacă simte că le-a plăcut, cere foarte multe aplauze, timp în care se deplasează spre centrul scenei (pentru a fi văzut de către toată lumea).

» Poftește actorii pe scenă, rând pe rând: opresorul, opresatul, aliații și personajele neutre;

» Pentru fiecare personaj în parte întreabă publicul: Cum se numește personajul? Ce fel de personaj cred ei că este din categoria celor 5 pe care i-am descris înainte de piesă? De ce au ales să-l încadreze în această categorie, îndrumându-i să spună câteva cuvinte despre personaj pentru a mă asigura că povestea a fost bine înțeleasă.

» Dacă au existat confuzii despre personaje, acum este momentul pentru clarifi care. Alte întrebări care vîn în acest moment al piesei sunt:

- Ce ați observat în piesă?
- Despre ce este vorba în piesă?
- Care este problema subliniată în piesă?

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

- Care sunt cauzele problemei prezentate?
 - Cine este cel mai afectat?
 - Este inevitabil acest sfârșit?
 - Puteți voi să faceți ceva, aveți alte soluții?
- » O altă abordare cu efect la public este:
- Îl recunoașteți pe acest personaj din viața voastră particulară?
 - Îl regăsiți în cineva - o rudă, un prieten, un coleg, un șef, oricine?
- » În acest moment spectatorii reflectă la întrebarea care le-a fost pusă. După încă 3-4 secunde se poate adresa următoarea rugămintă: "Cine recunoaște personajul, să ridice o mână!". De fiecare dată când este vorba despre opresor toată lumea îl recunoaște. La fel și pe protagonist. Acesta este momentul în care pornește forumul, întrucât spectatorii identifi că și se identifi că cu personajele de pe scenă, pas foarte important pentru a intra în joc.
- » În cele din urmă sunt îndemnați să formuleze împreună scopul forumului: "De ce vrem să-l facem pe protagonist să găsească alte soluții?" și publicul va formula scopul. Odată ce toată lumea a înțeles scopul exercițiului, forumul are potențial mare de succes.
- » După ce spectatorii au înțeles ce tip de personaj este fi ecare dintre cele prezentate, urmează prezentarea regulilor de forum. Iată cum ar putea suna o formulare a acestora pentru public: Vom juca fiecare scenă pe rând; În momentul în care dumneavoastră simțiți că puteți să înlocuiți orice

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

personaj (mai puțin opresorul principal) din scenă vă rugăm să bateți din palme;

- Eu voi spune „STOP!”
- Vom îngheța piesa iar dvs. veniți în față;
- Vă prezentați, să știm cu cine lucrăm și
- Mergeți să vă faceți intervenția.
- Nu avem voie să folosim violența fi zică și verbală pe scenă!
- Nu puteți înlocui Opresorul! Puteți înlocui personaje de sex opus dvs.! Nu sunt admise două intervenții în același timp pe scenă!
- În momentul în care simțiți că ați fi nalizat intervenția, vă rugăm să bateți din nou din palme. Rugăm publicul să fi e atent la intervențiile făcute, pentru că vom discuta împreună despre ele. Va trebui să luați în considerare că intervențiile sunt făcute pentru a ne atinge scopul propus împreună.
- Trebuie să aveți câte o singură intervenție, pe rând.
- Intervențiile trebuie să fi e realiste conform caracteristicilor personajelor și raportat la timpul real al piesei.

Toată lumea a înțeles regulile?: aplauze – Stop! –
nume – Intervenție - discuție cu publicul
Dacă toată lumea a înțeles haideți să ne încălzim puțin!
Aici puteți face unul două exerciții de încălzire a publicul.

Teatru Forum - dezvoltă competențe pentru non-actorii implicați în punerea în scenă a spectacolelor:

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

- **Capacitatea de a face fata provocarilor** – A juca pe scena în fata publicului, libertatea de a selecta tematici cat mai diverse din realitate – ii scoate pe participantii, non – actori, sa iasa din zona de confort și astfel provoaca invatarea;
- **Capacitatea de a se adapta la diferite situatii** – Situatiile selectate pentru a fi jucate pot fi adaptate conform cu profilul participantilor, dar acest lucru le și permite sa invete din transpunerea directa în situatii care sunt realiste;
- **Flexibilitatea:** - Exersarea diverselor situatii incurajeaza non-actorii sa practice competente și comportamente noi;
- **Abilități de comunicare interpersonală și asertivitatea**– exercitiile de improvizație, feed-back-ul în echipa ii ajuta pe non-actori sa se cunoasca și sa se intelega mai bine cat și sa poata comunica cu ceilalti
- **Competențe din sfera relaționării;**
- **Competențe din sfera creativității;**
- **Competențe din sfera luării deciziilor;**
- **Competențe din sfera lucrului în echipă**

Teatru Forum – are o influenta directa în schimbarea de atitudini și dezvoltarea competentelor publicului prezent, spect-actorilor

- **Sensibilizeaza** fata de formele de discriminare la care sunt expuse anumite categorii de persoane și în special a celor care sunt în risc de excluziune sociala;
- **Dezvolta empatia** publicului spectator fata de situatia de viața a aunitor grupuri sociale;
- **Creste nivelul de intelegere și toleranta** al publicului larg

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

- fata de categoriile în risc de excluziune sociala;
- **Dezvolta atitudinea participativa** a publicului în situațiile de discriminare și opresiune;
 - **Dezvolta atitudine proactiva și de participare socială** publicului spectator;

Teatru Forum - Dezvolta competente necesare în situațiile de discriminare cu care se confrunta persoanelor în risc de excuziune sociala:

- **Increderea în sine** – exersarea confruntării cu opresorul într-o manieră non-violentă, ci doar de a-și susține drepturile și a fi increzător în propria persoană.

- **Autovalorizarea** – a fi capabil să prezinti în fața opresorului propriile valori și credințe și a le susține.

- **Încrederea în ceilalți** – a înțelege rolul celorlalți care te pot susține și capacitatea de a solicita sprijinul, aceasta fiind o soluție de depășire a situațiilor de discriminare.

PARTEA A-II-A

DEZVOLTAREA ABILITĂȚILOR ȘI DEPRINDERILOR DE VIAȚĂ

PREGATIREA ÎN DOMENIUL DEPRINDERILOR DE VIAȚĂ

1.Principii metodologice

Educația copiilor și tinerilor în general și a celor aflați în risc de excluziune socială în special implica educația lor atât în plan personal, cât și social. Nevoia de dezvoltare a abilităților de viață este mai mare la copiii din mediul rural, din cauza accesului mai dificil la mijloace de informare (carti, mass-media, Internet). Acest impediment face ca mai puține informații să ajungă la aceștia, rezultând o capacitate diminuată de acțiune independentă în viață. Tocmai de aceea este important să acționăm în primul rând atât asupra mentalității lor cât și asupra mentalității celor din jur (parinti, rude apropiate, prieteni, colegi, profesori etc).

Astfel, prin metodele pe care le-am descris anterior și prin activitățile pe care le vom menționa cu titlu de exemplu urmărim dezvoltarea cunoștințelor, abilităților, valorilor și atitudinilor beneficiarilor noștri.

În concluzie:

- pornim de la ceea ce participanții cunosc deja, de la opiniile și experiența lor, de la acea bază care le va oferi posibilitatea de a căuta și descoperi împreună idei și experiențe noi;

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

- incurajam participarea tinerilor la discutii și învățarea interpersonală;

- incurajam participantii să transpună ceea ce au învățat în acțiuni simple, care să demonstreze faptul că au devenit pregătiți pentru viață, respingând injustiția, inegalitatea socială și ideea de încălcare a drepturilor omului.

Din aceste motive, acordăm o importanță deosebită educației nonformale și am cuprins în acest manual metode nonformale de lucru care promovează cooperarea, participarea și învățarea prin experiență. Dorim să incurajăm tinerii să gândească, să simtă și să acționeze; cu alte cuvinte să se implice cu mintea, inima și brațele.

Cunostinte, competente și atitudini:

Dacă vă întrebați ce fel de cunoștințe, competente și atitudini le sunt necesare tinerilor pentru a-și dezvolta abilitățile și deprinderile pentru viață și a deveni cetățeni activi care militează pentru unitate și diversitate, vă oferim mai jos o listă care sperăm să vă ajute:

Copiii și tinerii vor cunoaște și înțelege:

- concepte-cheie precum: libertate, dreptate, egalitate, demnitate, nediscriminare, democrație, universalitate, drepturi, responsabilități, familie, societate, solidaritate etc;
- ideea că în toate mediile sociale (familie, școală, comunitatea locală etc) există aceste norme de comportament care trebuie respectate;
- faptul că într-o societate și comunitate toți oamenii sunt egali, trebuie să respecte legea și au atât drepturi, cât și obligații;

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

- faptul ca pentru a se integra în societate și în diverse medii, este esențial sa cunoasca și sa-și dezvolte deprinderile elementare ale unui cetatean activ și responsabil;

- mecanismele de protecție socială și ale drepturilor omului.

Iși vor dezvolta abilități precum:

- ascultarea și comunicarea activa, capacitatea de a asculta diferite puncte de vedere, de a apăra drepturile proprii și pe cele ale altor persoane;

- gândirea critică: găsirea informațiilor semnificative, aprecierea critică a dovezilor, constientizarea consecințelor nefaste ale discriminării, acționarea în situații de criză;

- capacitatea de a-și asuma responsabilități în viața de zi cu zi și în cea de familie, în ceea ce privește activități gospodărești sau care țin de propria persoană;

- capacitatea de a coopera și de a aborda pozitiv conflictele;

- capacitatea de a participa și de a organiza grupuri sociale.

Vor dezvolta atitudini și valori precum:

- responsabilitatea pentru propriile acțiuni, dorința de dezvoltare personală și schimbare socială;

- curiozitatea, deschiderea, aprecierea diversității;

- empatia și solidaritatea cu alții și dorința de ai sprijini pe cei aflați în situații dificile;

- sentimentul demnității umane, al valorilor proprii și al valorii celorlalți, indiferent de originea socială, cultura, limba sau religie;

- spiritul dreptății, dorința de a milita pentru idealurile libertății, egalității și respectării diversității.

2. Tehnici de formare (sugestii de facilitare)

În acest manual termenul de facilitator este folosit pentru a desemna rolul persoanei care coordonează și derulează activitățile descrise. Aceasta persoană poate fi: formator, profesor, bibliotecar, ONG-ist, voluntar tânăr sau oricine altcineva care desfășoară o activitate în cadrul organizat. Această terminologie contribuie la accentuarea ideii că dezvoltarea deprinderilor pentru viața cotidiană necesită o abordare democratică și participativă.

Am pornit de la ideea că întâlnirile grupurilor de participanți vor fi facilitate într-o clasă, într-o bibliotecă, la un seminar, atelier de lucru sau în cadrul sedintelor de consiliere de grup.

Se recomandă ca aceste sedințe să se facă într-un spațiu cunoscut de beneficiari și agreat de aceștia, pentru a înlesni comunicarea și întărirea legăturii dintre ei.

Lucrul în grup

Activitatea de grup presupune ca un grup de persoane să lucreze împreună, să combine diferitele lor competențe și talente și să-și valorifice reciproc punctele forte în scopul dezvoltării unei sarcini. Activitatea de grup prezintă următoarele avantaje:

- Încurajează responsabilitatea - când participanții simt că se descurcă bine, ei sunt, de obicei, preocupați de rezultat și au grijă să asigure un rezultat bun;
- Dezvoltă competențele de comunicare - participanții trebuie să asculte, să înțeleagă ceea ce spun ceilalți, să fie

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

receptivi la ideile acestora și să fie capabili să-și exprime propriile lor gânduri;

- Dezvoltă cooperarea – participanții învață destul de repede că atunci când lucrează împreună pentru atingerea unui scop comun, ei fac mai bine acest lucru dacă cooperează, decât dacă sunt în competiție;

- Implică capacitatea de adoptare consensuală a deciziilor – participanții învață, de asemenea, foarte repede că cel mai bun de a lua decizia este acela de a examina toate informațiile disponibile și de a încerca să găsească o soluție care să fie satisfăcătoare pentru toți cei implicați; cei care se simt excluși din procesul de adoptare a deciziilor pot perturba activitatea grupului și nu respectă deciziile care au fost luate de restul grupului;

Tehnici de lucru în grup

Următoarele note explică cativa termeni folositi pentru a descrie tehnici de lucru cu grupurile și oferă câteva linii generale de orientare în legătură cu modul de utilizare a acestora. De reținut este faptul că activitatea de grup de succes este cea orientată pe sarcină. Sarcina trebuie să fie o întrebare clară căreia grupul trebuie să-i găsească un răspuns sau o problemă bine definită care să necesite rezolvare.

Furtuna ideilor (brainstorming) - reprezintă o modalitate de a introduce un nou subiect, de a încuraja creativitatea și de a genera o mulțime de idei într-un timp foarte scurt. Această tehnică poate fi utilizată în rezolvarea unei probleme specifice sau pentru a răspunde unei întrebări.

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

Instrucțiuni:

- Decide asupra problemei pe care dorești s-o supui furtunii ideilor și formulează-o sub forma unei întrebări cu mai multe răspunsuri posibile;
- Scrie întrebarea într-un loc în care să poată fi văzută de toți participanții;
- Cere participanților să contribuie cu ideile lor și notează ideile astfel încât să fie vizibile pentru toți, de exemplu, pe tablă; aceste idei trebuie să fie comprimate în forma unor cuvinte-cheie sau a unor fraze scurte;
- Oprește furtuna ideilor când ideile au încetat să mai apară;
- Parcurge ideile oferite de participanții cerând comentarii.

De reținut următoarele:

- Notează fiecare sugestie nouă; adesea, majoritatea sugestiilor creative sunt foarte utile și interesante!
- Nimeni nu trebuie să comenteze sau să judece ceea ce este notat și nu trebuie repetate ideile care au fost deja spuse;
- Toți participanții trebuie încurajați să participe;
- Oferă propriile idei numai dacă este necesar pentru a încuraja grupul;
- Dacă o idee este neclară, cere clarificări.

Scrisul pe pereți

Aceasta este o formă a furtunii ideilor. Participanții își scriu ideile pe bucățele de hârtie și le lipesc pe un perete. Avantajul acestei metode constă în faptul că participanții pot reflecta în liniște asupra subiectelor – înainte de a fi influențați de ideile altora – iar bucățelele de hârtie ce pot fi

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

repoziționate permit gruparea ideilor.

Discuția

Discuția reprezintă pentru facilitator și participanți o bună modalitate de a descoperi care sunt atitudinile față de problemele supuse dezbaterii. Acesta este un lucru foarte important în educația pentru drepturile omului, deoarece participanții nu trebuie doar să cunoască faptele, ci și să exploreze și să analizeze ei înșiși problemele. Știrile, afișele și studiile de caz sunt instrumente utile pentru stimularea discuției. Începe cursul prin a-i întreba pe participanți ” Ce credeți despre...?”.

”Zumzetul” grupulețelor

Se dovedește o bună metodă în situația în care nu apare nici o idee într-o discuție în întregul grup. Cere participanților să discute subiectul în perechi timp de un minut sau două minute și apoi să împărtășească restului grupului ideile lor. Vei descoperi în curând atmosfera de ”zumzet” în conversații și zumzetul ideilor participanților!

Activitatea pe grupuri mici

Acest tip de activitate este în contrast cu activitatea cu întreg grupul. Este o metodă care încurajează pe toți participanții să se implice și sprijină dezvoltarea cooperării în cadrul echipei. Mărimea unui grup mic va depinde de o serie de lucruri practice cum ar fi: numărul total de participanți, mărimea spațiului disponibil. Un grup mic

poate fi format din 2-3 persoane dar poate lucra foarte bine și dacă are 6-8 persoane. Activitatea pe grupuri mici poate

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

dura 15 minute, o oră sau o zi, în funcție de natura sarcinii de rezolvat.

Este rareori productiv să spui participanților, pur și simplu, să ”discute problema”. Indiferent de subiect, este esențial ca activitatea să fie clar definită și ca participanții să se concentreze asupra unui scop care necesită reacții pentru întregul grup. De exemplu, sarcina ar putea fi enunțată sub forma unei probleme sau a unei întrebări.

Jocul de rol

Un joc de rol este o scurtă piesă de teatru pusă în act de către participanți. Deși aceștia se inspiră din propriile lor experiențe de viață, în situația de joc de rol improvizația este prezentă într-o foarte mare măsură. Scopul jocului de rol este acela de a pune participanții în situații de viață sau evenimente care le sunt nefamiliare. Jocurile de rol pot îmbunătăți înțelegerea unei situații și încurajează empatia cu aceia care sunt implicați în astfel de situații.

Jocul de rol diferă de simulări, care presupun, de asemenea, scurte puneri în scenă dar care au la bază un text scris și nu implică într-un asemenea grad improvizația.

Valoarea jocurilor de rol constă în imitarea vieții reale. Ele pot ridica întrebări la care nu este simplu de răspuns, cum ar fi cele legate de corectitudinea comportamentului unui personaj. Pentru a se ajunge la o mai bună înțelegere, o tehnică utilă este aceea de a cere

participanților să inverseze rolurile.

Jocurile de rol trebuie să fie folosite cu atenție și

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

receptivitate la reacțiile participanților.

În primul rând, este esențial ca participanții să aibă timp la final pentru a ieși din rol. În al doilea rând, fiecare participant trebuie să respecte sentimentele indivizilor și structura socială a grupului. De exemplu, un joc de rol despre persoanele cu handicap trebuie să țină seama de faptul că unii participanți pot avea ei înșiși handicapuri (poate nu vizibile) sau pot avea rude sau prieteni apropiați care au handicapuri. Aceștia nu trebuie să fie lezați, forțați la expunere sau marginalizați. Dacă se întâmplă un asemenea lucru, trebuie tratat cu seriozitate (scuzarea, reformularea problemei ca un exemplu, etc.).

Totodată, trebuie să conștientizezi existența stereotipurilor. Jocurile de rol pun în evidență ceea ce gândesc participanții despre alte persoane, prin prisma "abilităților" lor de a juca acel rol sau de a imita. Tocmai de aceea sunt amuzante astfel de activități! Poate fi util ca întotdeauna în faza de sintetizare să adresezi întrebarea : "credeți că oamenii pe care i-ați pus în scenă sunt chiar așa?". Este educativ să determini participanții să conștientizeze nevoia de a re-analiza constant și critic informațiile. Poți să-i întrebi de unde au obținut informațiile pe care s-au bazat când au interpretat acel rol.

Simulările

Simulările pot fi gândite ca jocuri de rol extinse care-i implică pe toți participanții. Acestea permit oamenilor să experimenteze situații provocatoare dar într-o atmosferă securizantă. Adesea, simulările presupun o oarecare implicare emoțională.

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

În acest context, oamenii învață nu doar cu mintea și cu brațele, și cu inima. Sintetizarea este foarte importantă după o simulare. Participanții trebuie să discute sentimentele lor, motivele pentru care au ales să acționeze în model respectiv, orice nedreptate pe care au perceput-o și cât de acceptabilă au considerat că este orice hotărâre care a fost luată. Participanții trebuie sprijiniți să facă paralele între ceea ce au experimentat și situațiile actuale din lume.

Imaginile: fotografii, cartonașe desenate, desene, colaje

"O imagine spune o mie de cuvinte". Imaginile sunt instrumente eficiente în oferirea informațiilor și simularea interesului. Amintește-ți că desenul este un mijloc important de comunicare și exprimare a sinelui, nu numai pentru aceia al căror stil de gândire este vizual, ci și pentru aceia care nu sunt suficienți de convingători prin exprimarea verbală.

Recomandări pentru alcătuirea unei colecții de imagini

- Imaginile sunt un instrument multifuncțional iar construirea propriului stoc de imagini este o idee bună pentru facilitator. Imaginile pot fi colectate din diverse surse: ziare, reviste, afișe, broșuri de călătorie, vederi și felicitări;
- Decupează imaginile, aplică-le pe un carton și acoperă-le

cu o folie de plastic transparentă pentru a le face durabile, ușor și plăcut de mănuit. Colecția trebuie să arate mai degrabă ca un set de cartonașe care sunt toate de aceeași mărime. Formatul A4 este ideal, dar A5 este un compromis practic;

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

- Poate fi o idee bună scrierea numărului de referință pe spatele fiecărei imagini și înregistrarea sursei, a titlului original și a oricăror alte informații utile. Astfel, participanții vor trebui să se concentreze numai asupra imaginilor și nu le va fi distrasă atenția de alte repere;

- Când alegi imaginile, caută să fie variate. Ține cont de gen, rasă, abilitate și handicap, vârstă, naționalitate și cultură, inclusiv subculturi. Încearcă să realizezi o selecție a imaginilor din Nord, Sud, Est și Vest, din diferite medii sociale și naturale și din diverse culturi. De asemenea, ia în considerare impactul pe care imaginile îl au prin mărime și culoare. Întrucât acest efect poate distorsiona percepția unei imagini, încearcă să pregătești colecția astfel încât să ai un set de omogenitate rezonabilă.

Filmele, emisiunile video și de radio

Filmele, emisiunile video și de radio sunt instrumente valoroase în educația pentru drepturile omului și populare pentru tineri. O discuție după vizionarea unui film ar putea reprezenta un bun punct de pornire pentru activitatea care va urma: a vorbi despre reacția inițială a oamenilor la un film, despre cât de fidel a reprodus "viața reală", dacă personajele au fost portretizate realist sau dacă acel film a încercat să promoveze un anumit punct de vedere moral sau politic.

Ziarele, radioul, televiziunea, Internetul

Mass-media reprezintă o sursă sigură de bun material de discuție. Este întotdeauna interesantă pentru discutarea conținutului și a modului în care acesta este prezentat, pentru analizarea stereotipurilor și partinirilor.

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

Fotografierea și realizarea de filme

Tehnologia moderna face realizarea filmelor și a fotografiilor mult mai accesibile oricui. Fotografiile și filmele tinerilor arată punctele de vedere și atitudinile lor și fac un excelent material de expus. „Scrisorile video” sunt o modalitate care s-a dovedit a înlătura barierele și prejudecățile. Ele dau oamenilor care nu s-ar putea întâlni față în față posibilitatea de a „discuta” și de a înțelege reciproc cum trăiesc și ce este important pentru ei.

3. Evaluarea abilităților de viață ale copiilor și tinerilor

Evaluarea abilităților de viață ale copiilor și tinerilor, orientarea și consilierea lor în plan profesional cresc capacitatea de integrare socio-profesională a membrilor grupului țintă, contribuind la diminuarea excluderii, creșterea stimei de sine, luarea unor decizii privind cariera în cunoștința de cauză, cu informații coerente despre viitorul educațional și profesional.

Activitatea de evaluare a abilităților și deprinderilor de viață se va realiza prin sedințe de consiliere individuală cu fiecare beneficiar în parte. Acestea se pot realiza la biblioteca publică din fiecare localitate de către specialiștii formați în acest domeniu (bibliotecari, ONG-ști) asistați de psihologi.

Evaluarea inițială se va realiza pe baza identificării punctelor tari și nevoilor copiilor prin interviu structurat aplicat în cadrul sedinței de consiliere individuală, respectându-se principiile și regulile de consiliere. În cadrul interviului se va urmări stabilirea punctelor tari și nevoilor

Rețea de centre de educație neformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

copiilor în ceea ce privește interesele și activitățile speciale ale copiilor, spațiul social și personal, familia și prietenii, religia, valorile și credința, educația și ocupația, emoționalul și mentalul, cognitivul, condiția fizică, sistemele de sprijin, reacția la serviciile profesionale exterioare.

Ca și anexe la prezentul manual puteți vedea un model de fișă de consiliere.

Informațiile obținute în urma interviului vor fi cuprinse de către bibliotecar/psiholog/consilierul ONG într-o fișă de consiliere realizată pentru fiecare beneficiar. Ulterior, pentru fiecare beneficiar se vor realiza și rapoarte de evaluare.

Este recomandat ca **evaluarea abilităților cognitive, a profilului psihologic și a intereselor profesionale** să se facă la elevi mai mari, adolescenți și tineri aflați în pragul alegerii carierei, cu scopul de a-i ajuta să se orienteze din punct de vedere vocational și profesional.

Această evaluare se va realiza individual pentru fiecare beneficiar prin aplicarea de teste de evaluare psihologică utilizând platforma de testare Cognitrom Assessment System, pentru care este necesară deținerea unei licențe. Prin intermediul testelor se vor evalua atât nivelul abilităților și aptitudinilor cognitive (abilitatea de învățare, verbală, numerică, spațială, perceptuală, funcționarea, rapiditatea în reacții, capacitatea decizională), cât și evaluarea personalității (extraversiunea, amabilitatea, conștiințiozitatea, stabilitatea emoțională, autonomia-independentența) și a intereselor ocupaționale (ce tip de job li se potrivește cel mai bine).

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

În urma sedintelor individuale de evaluare, beneficiarilor li se va prezenta profilul psihologic și se vor discuta punctele tari și punctele slabe identificate. Ulterior, tinerilor li se vor prezenta potențialele ocupații compatibile cu profilul lor psihologic și vocational.

DEPRINDERI PENTRU VIAȚA COTIDIANA

În absența părinților sau a unor exemple pozitive, copiii și tinerii din grupurile vulnerabile din mediul rural trebuie sprijiniți să-și însușească deprinderile și atitudinile pentru viața cotidiană.

Pregătirea alimentelor pentru hrana zilnică

Pregătirea alimentelor pentru hrana zilnică este o îndatorire a fiecăruia dintre oamenii responsabili și care vor să aibă o viață sănătoasă. Copiii și tinerii trebuie să știe care sunt alimentele cele mai sănătoase și recomandate pentru consumul zilnic precum și care sunt cele mai nerecomandate, trebuie să știe cum să achiziționeze alimentele, cum să le depoziteze și să le pregătească.

Activități recomandate în acest sens: prezentări Power Point despre alimente sănătoase și nesănătoase, prezentarea de filmulete, imagini, studii de caz relevante. De asemenea, se poate realiza un joc de rol având drept temă achiziționarea de alimente, precum și o Cafenea publică, un Open Space, un Flashmob despre importanța alimentației sănătoase.

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

Deprinderi de igiena personala:

Igiena personala este foarte importanta pentru fiecare dintre noi, de aceea este necesar ca beneficiarii sa cunoasca importanta pastrarii curateniei trupului și a locului în care traiesc. Astfel, copiii vor invata despre cum sa-și mentina igiena personala și a locuintei, despre bolile și pericolele care ii ameninta daca nu respecta notiunile de igiena, bolile cu transmitere sexuala, sarcinile nedorite și alte aspecte care tîn de acest domeniu.

Se recomanda ca pentru a inocula aceste deprinderi, sa se realizeze activități care presupun expuneri ale problemelor, demonstratii, discutii, dezbateri și expunerea solutiilor. Se pot organiza: Cafenele publice (ex: bolile cu transmitere sexuala), Open Space-uri, piese de teatru forum (ex: efectele sarcinii nedorite), PhotoVoice (consecintele nerespectarii igienei, campanie pentru bolnavii de SIDA), Flashmob, studii de caz, jocuri de rol, realizarea de filmulete și altele.

Purtarea și intretinerea hainelor:

Beneficiarii vor invata cum sa-și intretina hainele și cum sa le poarte, cum sa se imbrace pentru diferite ocazii (formal, casual, sport). De asemenea, vor realiza importanta primei impresii care este data de aspectul exterior.

Pentru acest domeniu se recomanda realizarea de prezentari și filmulete relevante, precum și jocuri de rol și discutii în baza unor studii de caz.

Gestionarea banilor:

Gestionarea banilor și a bugetului personal este un

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

aspect extrem de important pentru fiecare dintre noi. Beneficiarii vor învăța cum să-și gestioneze finanțele personale, bugetul familiei, importanța muncii și a obținerii unui loc de muncă pentru asigurarea traiului zilnic.

Activități care se pretează acestui domeniu sunt jocurile de animație socio-educativă precum Casino sau jocurile de societate precum Monopoly și jocuri de rol.

DEPRINDERI PENTRU LOCUIRE ȘI FOLOSIREA RESURSELOR COMUNITATII

Prin dezvoltarea acestor deprinderi beneficiarii vor învăța mai multe despre valorile locale care îi înconjoară, cum să promoveze atracțiile turistice, importanța protejării mediului în care trăiesc, vor învăța mai multe despre comunitatea din care fac parte.

Cunoșterea localității și a împrejurimilor

Prin intermediul acestor activități, beneficiarii vor cunoaște mai bine localitatea în care locuiesc, împrejurimile sale, vor ști să promoveze atracțiile turistice din zonă. De asemenea, vor învăța să aprecieze locurile natale.

Una dintre cele mai bune activități de promovare a unei localități, în special a unui reper turistic important este o reprezentare de teatru labirint, dar aceasta necesită o pregătire specială. Se mai pot realiza fotografii și filmulete sugestive cu reperi reprezentative ale locului, pliante și broșuri, etc.

Cum apelăm la ajutorul instituțiilor și serviciilor publice. Știm cu toții cât de greu este să ajungem la

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

reprezentanții instituțiilor publice și cât de complicat este atunci când avem nevoie de serviciile publice. activitățile prin care încercăm să aducem o problemă a comunității în fața autorităților publice se numesc activități de advocacy. Este foarte important ca beneficiarii noștri să învețe ce presupun astfel de activități, de aceea, în momentul în care am identificat în comunitate o problemă, vom realiza cu copiii și tinerii o Cafenea publică, un Open Space, un Flashmob, o piesă de teatru forum; bineînțeles, cu scopul de a atrage atenția și sprijinul autorităților locale pentru a rezolva această problemă.

DEPRINDERI PENTRU VIAȚA ÎN SOCIETATE

Viața în societate este pasaportul cetățenilor către integrare și responsabilizare. Există diferite bariere care îngreunează integrarea unora dintre oameni în societate, de aceea beneficiarii vor învăța cum să depășească aceste bariere.

Asumarea propriei identități

Asumarea propriei identități este un pas important către auto-cunoaștere și acceptarea celor din jur. Copiii și tinerii vor conștientiza faptul că oamenii sunt diferiți și fiecare este unic în felul său și faptul că fiecare dintre noi are și calități și defecte.

Cele mai bune activități în acest sens sunt piesele de teatru forum, bibliotecile vii, jocurile de animație socio-educativă.

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

Familia

Familia este deosebit de importantă pentru fiecare dintre noi. În cadrul sau ne dezvoltăm și începem să ne formăm ideea despre viață, raportându-ne la exemplele din familie. Considerând faptul că beneficiarii noștri trăiesc în familii incomplete sau au diferite probleme de ordin socio-economic, trebuie să le inoculăm ideea că familia este nucleul societății.

Putem realiza activități precum expunerea de filme relevante, discuții, jocuri de rol, storytelling, realizarea de fotografii și filmulete pe această temă.

Controlul emoțiilor și gestionarea conflictelor

Conflictele pot apărea în orice moment al vieții noastre, în orice context. Emoțiile, starea de spirit, personalitatea influențează felul în care abordăm conflictele, de aceea este foarte important să-i învățăm pe beneficiari cum să abordeze conflictele.

Putem realiza activități precum jocuri de teambuilding, animație socio-educativă, boardgames, discuții, jocuri de rol.

Comunicarea

Comunicarea este liantul care leagă oamenii. Deși există anumite bariere care apar în procesul de comunicare, acestea pot fi combinate prin asertivitate, bună-voință, respect și înțelegere.

Beneficiarii vor înțelege aceste concepte și vor învăța cum

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

sa comunice la toate nivelurile: verbal, nonverbal și para-verbal. În acest sens, putem realiza activități precum exerciții de improvizație, jocuri de teambuilding, animație socio-educativă, boardgames (jocuri de societate).

Timpul liber

Timpul liber este necesar pentru recreere și socializare în cadru nonformal. Beneficiarii vor învăța ca pot petrece timpul liber în mod plăcut și util realizând activități interesante în cadru organizat (de exemplu, la bibliotecă). Aici ei pot participa la jocuri de teambuilding, jocuri de animație socio-educativă, jocuri de societate, vizionare de filme, discuții educative etc.

Respectul pentru drepturile omului

În societatea actuală, foarte mulți oameni se confruntă cu discriminarea și excluziunea socială. Apartenența la grupuri sociale vulnerabile este un criteriu de discriminare care îi include și pe beneficiarii noștri. Participând la activitățile menite să promoveze respectul pentru drepturile omului, copiii și tinerii vor învăța că, deși sunem diferiți, cu toții suntem egali și avem aceleași drepturi și îndatoriri.

Pentru a le arăta participanților acest lucru, vom pune în scenă piese de teatru forum, biblioteci vii, Cafenele publice, Flashmob-uri, Open Space-uri, Storytelling și orice altă activitate care ne va ajuta în demersul nostru.

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

DEPRINDERI PENTRU ACTIVITĂȚILE INDIVIDUALE ȘI DE MUNCA

Activitățile individuale ne definesc personalitatea. Ele reflecta interesele, afinitățile și pasiunile noastre. Activitățile individuale le realizăm de obicei în timpul liber, așa ca este important să știm să ne gestionăm foarte bine timpul.

Deprinderi de gestionare a timpului

„Lucrarea” deprinderilor de gestionare a timpului îi vor ajuta pe beneficiarii noștri să se organizeze cât mai bine. Vor învăța că îndatoririle legate de învățare, școală, serviciu sunt prioritare. Apoi, după terminarea acestora vor putea trece și la activități relaxante, care să le facă plăcere.

Pentru a-i ajuta să învețe aceste lucruri, vom organiza diferite jocuri de teambuilding, de animație socio-educativă, jocuri de societate.

Deprinderi de învățare

Deprinderile de învățare ale copiilor și tinerilor sunt cele care sprijină procesul de învățare, indiferent dacă este vorba despre educația formală, nonformală sau informală. Se vor analiza deprinderile de învățare ale participanților, cât și cum învață, care sunt orele la care învață cel mai mult și cel mai bine, domeniile în care doresc să se perfecționeze. Această analiză va fi făcută de către formatori/bibliotecari/facilitatori, pentru a observa care sunt posibilele bariere ce îngreunează procesul de învățare al beneficiarilor. Ulterior, acestora li se vor da sfaturi despre cum și cât să învețe.

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

Deprinderi de munca

Formarea deprinderilor de munca este un proces prin care participantilor li se vor forma deprinderi elementare necesare pe piața muncii (un program de lucru stabilit dinainte și respectat, participare activă, lucru în echipă, comunicare, ascultare activă, respectarea instrucțiunilor și a cerințelor coordonatorului). De asemenea, vor înțelege ce înseamnă o echipă și vor depăși barierele de comunicare și preconcepțiile.

PARTEA A-III-A

EDUCAȚIA PENTRU DREPTURILE OMULUI CE ÎNSEAMNĂ EDUCAȚIA PENTRU DREPTURILE OMULUI?

Programul de Tineret al Consiliului Europei definește educația pentru drepturile omului ca fiind un ansamblu de **”... programe și activități educaționale care promovează egalitatea demnității umane, în conexiune cu alte programe care promovează învățarea interculturală, participarea și susținerea minorităților”**

Un scop pe termen lung

Există multe definiții și diferite abordări dar educația pentru drepturile omului este cel mai bine definită din perspectiva a ceea ce își propune să obțină.

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

Scopul pe termen lung al acestor programe este să dezvolte o cultură în care drepturile omului sunt înțelese, apărute și respectate.

Doi indivizi sau un grup de indivizi ori culturi nu au aceleași nevoi și perspectiva unora asupra educației nu se va potrivi cu cea a tuturor indivizilor, tuturor grupurilor sau societăților. Aceasta arată necesitatea ca educația eficientă pentru drepturile omului să fie în primul rând centrată pe cel care învață (cursant): trebuie să înceapă de la nevoile, preferințele, abilitățile și dorințele fiecărei persoane, în cadrul fiecărei societăți.

O cultură a drepturilor omului nu înseamnă doar o cultură în care fiecare își cunoaște drepturile - deoarece cunoașterea nu este echivalentă cu respectarea lor iar fără aceasta vor fi întotdeauna violări ale drepturilor omului. O cultură a drepturilor omului presupune o inter-relaționare de atitudini, credințe, comportamente, norme și regulamente. Dacă înțelegem acest lucru, avem rețerele pe care să ne construim activitatea în grupul nostru.

Către o cultură a drepturilor omului

Următoarele aspecte derivă din elementele inițiale ale unei astfel de culturi. Ele ne pot oferi obiectivele generale ale educației pentru drepturile omului:

- Să promoveze respectul pentru drepturile omului și libertățile fundamentale
- Să dezvolte respectul de sine și respectul față de alții
– o valoare pentru demnitatea umană.

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

- Să dezvolte atitudini și comportamente care să conducă la respectarea drepturilor celorlalți
- Să asigure egalitatea sexelor și oportunitățile egale pentru femei în toate domeniile
- Să promoveze respectarea, înțelegerea și valorizarea diversității culturale, în special în ceea ce privește diferențele naționale, etnice, religioase, lingvistice și alte minorități sau comunități
- Să încurajeze oamenii pentru a deveni cetățeni activi
- Să promoveze democrația, dezvoltarea, dreptatea socială, armonia comună, solidaritatea și prietenia între oameni și națiuni
- Să continue activitățile instituțiilor internaționale care urmăresc dezvoltarea unor culturi a păcii, bazate pe valorile universale ale drepturilor omului, înțelegere internațională, toleranță și non-violență

Rezultatele educației pentru drepturile omului

În prezent, trăim într-o lume în care se încălcă drepturile omului, chiar în jurul nostru. Într-o situație, ideala, ar putea fi suficient să dezvolți membrilor grupului tău sentimentul respectului pentru drepturile altor oameni și să speri că cel puțin ei nu se vor număra printre cei care vor încălca drepturile omului. Acesta este un aspect important al activității noastre ca educatori în domeniul educației pentru drepturile omului.

Dar putem ținti mai mult: putem urmări să-i inspirăm pe tinerii cu care lucrăm să acționeze nu doar asupra propriei

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

persoane, ci și asupra lumii din jur. În putem încuraja să devină în felul lor niște mini-educatori și mini-activiști pentru apărarea drepturilor omului – chiar și atunci când problemele par să nu îi privească direct. Acest scop nu este irealizabil: nu înseamnă că ne așteptăm ca tinerii să-și dedice viața pentru apărarea drepturilor omului, ci că dorim ca ei să conștientizeze aceste probleme, să fie preocupați de acestea și capabili să acționeze pentru schimbarea unei situații, atunci când consideră ca este cazul.

Având în minte această idee, modelele existente de educație pentru drepturile omului împart obiectivele în trei categorii principale:

- Stimularea conștientizării și înțelegerii problematicii drepturilor omului, pentru a recunoaște situațiile de încălcare a acestora
- Dezvoltarea abilităților necesare protecției drepturilor omului
- Dezvoltarea atitudinilor de respect pentru drepturile omului, astfel încât oamenii să nu încalce în mod voit drepturile celorlalți

Care consideri că este principala preocupare a tinerilor cu care lucrezi?

Cunoștințe, competențe și atitudini

Ce fel de cunoștințe sunt necesare tinerilor pentru a înțelege problematica drepturilor omului? Ce abilități și atitudini le sunt necesare pentru a-i ajuta să apere drepturile omului?

Lista de mai jos oferă unele răspunsuri la aceste întrebări;

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

acestea au fost obiectivele pe care le-am utilizat în elaborarea acestui manual.

Cunoaștere și înțelegere

- Concept cheie, precum: libertate, dreptate, egalitate, demnitate, nediscriminare, democrație, universalitate, drepturi, responsabilități, interdependență și solidaritate
- Ideea că drepturile omului oferă un cadru pentru negocierea și acceptarea standardelor de comportament în familie, în școală, în comunitate și din întreaga lume
- Distincția dintre drepturile civile/ politice/ sociale/ economice
- Diferite moduri de a concepe și practica drepturile omului în diferite societăți sau în diferite grupuri din cadrul aceleiași societăți și diferite surse de legitimitate – religioase, morale și legale
- Principalele schimbări sociale, evenimente istorice și fapte/ motive care au dus la recunoașterea drepturilor omului
- Principalele instrumente internaționale pentru protecția drepturilor omului, cum ar fi Declarația Universală a Drepturilor Omului, Convenția ONU privind Drepturile Copilului, Convenția Europeană a **Drepturilor Omului** (Convenția privind Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale)
- Organisme locale, naționale și internaționale, organizații neguvernamentale, persoane care susțin și

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

apără drepturile omului

Abilități

- Ascultarea și comunicarea activă: capacitatea de a asculta diferite puncte de vedere, de a apăra drepturile proprii și pe cele ale altor persoane
- Gândirea critică: găsirea informațiilor semnificative, aprecierea critică a dovezilor, conștientizarea prejudecăților pe baza judecăților întemeiate
- Capacitatea de a coopera și de a aborda pozitiv conflictele
- Capacitatea de a participa și de a aborda pozitiv conflictele
- Capacitatea de a participa și de a organiza grupuri sociale
- Promovarea și securizarea drepturilor omului la nivel local și global

Atitudini și valori

- Responsabilitatea pentru propriile acțiuni, dorința de dezvoltare personală și schimbare socială
- Curiozitatea, deschiderea, aprecierea diversității
- Empatia și solidaritatea cu alții și dorința de a-i sprijini pe cei ale căror drepturi sunt amenințate
- Sentimentul demnității umane, al valorii proprii și a valorii celorlalți, indiferent de originea socială, cultură, limbă sau religie
- Spiritul dreptății, dorința de a milita pentru idealurile libertății, egalității și respectării diversității

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

O abordare comprehensivă

În acest manual am încercat o abordare comprehensivă a educației pentru drepturile omului în diferite sensuri. În primul rând, am încercat să încorporăm în egală măsură cele trei dimensiuni - cunoaștere, abilități și atitudini. În al doilea rând, activitățile propuse au la baza metode de educație nonformală, ceea ce eficientizează procesul de învățare. În al treilea rând, am încercat să legăm educația pentru drepturile omului, prin activități participative și active, de probleme globale și locale semnificative, cum ar fi dezvoltarea, mediul, relațiile interculturale, discriminarea, excluderea socială etc.

Educația pentru drepturile omului cu tinerii

Societățile contemporane și îndeosebi populația tânără se confundă din ce în ce mai mult cu fenomene de excludere socială, pe baza diferențelor religioase, etnice, sau naționale și prin dezavantajele - și avantajele - globalizării. Educația pentru drepturile omului abordează aceste probleme importante și contribuie la înțelegerea diferitelor percepții, credințe, atitudini și valori ale societății moderne multiculturale. Ajută indivizii să găsească modalități de valorificare pozitivă a acestor diferențe.

Poate și mai important, tinerii sunt preocupați de drepturile omului și - în acest sens - constituie principala resursă în educația pentru drepturile omului.

Un studiu privind atitudinile tinerilor față de Uniunea Europeană a arătat că drepturile omului se situează printre

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

priorități. După problemele șomajului și criminalității, tinerii ar dori ca guvernele să se ocupe de protecția drepturilor omului, de protecția mediului, de lupta împotriva rasismului și de inegalitățile dintre sexe.

Educația pentru drepturile omului ca punct de pornire

Nucleul educației pentru drepturile omului îl reprezintă dezvoltarea gândirii critice și capacitatea de a rezolva conflicte și a acționa. Am inclus printre scopurile acestui manual încurajarea activităților bazate pe solidaritate și organizarea de evenimente în comunitate, atât datorită importanței lor pentru dezvoltarea capacităților strâns legate de educația pentru drepturile omului, cât și pentru că reprezintă mijloace de dezvoltare în cele din urmă a unei culturi a drepturilor omului.

Educația pentru drepturile omului are mai multe componente și presupune dezvoltarea cunostintelor și abilităților copiilor și tinerilor în mai multe domenii.

Educația pentru cetățenie

Promovează formarea tinerilor ca și cetățeni activi și responsabili și îi învață cele trei componente ale cetățeniei, cu drepturile emergente: componenta civilă (drepturi referitoare la libertatea individuală), componenta politică (dreptul de a vota și de a fi ales) și componenta socială (dreptul la un standard decent de viață și accesul egal la educație, sănătate, locuință și un venit minim).

Educația personală și socială

Abordează problematica relațiilor personale, care au valoare morală și socială, iar dreptul la timp liber și

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

activității recreative este stipulat în Declarația Universală a Drepturilor Omului și în alte tratate internaționale.

Educația pentru valori/educația morală

Nu numai ca drepturile omului sunt bazate pe valori comune majorității culturilor și religiilor, dar sunt și recunoscute ca fiind universale de aproape toate țările lumii. Nimeni nu poate fi criticat pentru educația în spiritul valorilor drepturilor omului.

Educația globală

Are în vedere diferite forme de existență și modele de comportament din întreaga lume. Este importantă deoarece analizează individul nu doar în comunitatea sau societatea din care face parte, ci și în lume ca întreg. Educația globală îi ajută pe tineri să evalueze impactul propriilor acțiuni și să ia în considerare responsabilitățile lor individuale.

Educația interculturală

Este un mod eficient de a aborda fenomenul modern al rasismului, discriminării rasiale și intoleranței. Au fost identificate două direcții majore ale educației interculturale:

- dezvoltarea capacităților tinerilor de a recunoaște inegalitățile, nedreptatea, rasismul, stereotipurile și prejudecățile;
- dobândirea cunoștințelor și a abilităților care să permită acțiunea oamenilor pentru rezolvarea acestor probleme ori de câte ori se confruntă cu acestea în societate.

Educația antirasistă

Se adresează comportamentului rasist, practicilor și

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

limbajului (atat instituțional cat și individual) și sporirii constientizării generale privind efectele dureroase ale rasismului în societatea moderna. Ea urmareste sa ajute la crearea unei societati interdependente și multirasiale, în care drepturile tuturor cetatenilor sa fie protejate și respectate.

Educația pentru dezvoltare

Pune accent pe dezvoltarea durabila, dreptul la un mediu sanatos și pace. Ea este considerata a fi „învățare pe tot parcursul vietii” și promoveaza intelegerea factorilor economici, sociali, politici și de mediu care influenteaza vietile noastre și dezvolta capacitati, atitudini și valori care ii ajuta pe oameni sa lucreze impreuna, sa actioneze pentru schimbare și sa aiba controlul asupra propriilor vietii.

Educația pentru mediu

Aduce în prim-plan problemele legate de mediu și incurajeaza grija și respectul pentru resursele naturale ale lumii. Intrucat noi și generatiile viitoare avem dreptul sa traim intr-un mediu sanatos și echilibrat, domeniul protectiei mediului este unul de interes pentru autoritati și cetateni.

Educația pentru pace

Copiii și tinerii vor invata ca lumea are nevoie de dreptul natural/sincer la viațaal oricarei fiinte umane și respectul natural/sincer fata de oricine, chiar și fata de cei care au gresit. educația pentru toleranta, intelegere interculturala, în spiritul naturii universale și inseparabile a drepturilor omului constituie calea importanta catre acest scop.

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

Educația juridică

Dezvolta respectul pentru lege și principiile fundamentale ale dreptatii, expuse în tratatele internaționale privind drepturile omului. Incalcareea tratatelor și a drepturilor omului este sancționată de către organizații precum Organizația Națiunilor Unite, Curtea Europeană a Drepturilor Omului și alte structuri regionale. Ele funcționează pentru a apăra drepturile omului, dar pentru ca să-și realizeze eficient scopurile, este necesar ca noi să le cunoaștem și să le valorificăm.

DOCUMENTE CARE REGLEMENTEAZA DREPTURILE OMULUI ȘI RESPECTAREA LOR

La nivel internațional, Consiliul Europei sprijină și promovează educația pentru drepturile omului.

Pentru statele membre ale Consiliului Europei, drepturile omului ar trebui să însemne mai mult decât niște declarații: ele sunt cuprinse în cadrul legislativ, prin urmare ar trebui să facă parte din educația tinerilor.

Națiunile europene au avut o contribuție importantă la cea mai importantă proclamație a secolului XX privind drepturile omului - **Declarația Universală a Drepturilor Omului**, adoptată de Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite la 10 Decembrie 1948. Ulterior, pe măsură ce societatea s-a dezvoltat, au fost create și alte documente bazate pe proclamație.

Convenția Europeană a Drepturilor Omului (Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale) – care are putere legală în toate

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

statele membre ale Consiliului Europei - și-a formulat principiile inspirându-se din documentul Organizației Națiunilor Unite și a fost adoptată doi ani mai târziu.

Recomandarea nr. R(85)7 către statele membre ale Consiliului Europei se referă la predarea și învățarea drepturilor în școli. Acest document subliniază că toți tinerii trebuie să învețe despre drepturile omului ca parte a pregătirii pentru viață într-o societate pluralistă și democratică; această abordare a fost treptat abordată de diferitele țări și instituții europene.

Convenția ONU privind Drepturile Copilului – adoptată de Adunarea Generală a ONU din 20 noiembrie 1989 și intrată în vigoare în septembrie 1990, subliniază în 41 de articole drepturile omului care trebuie respectate și protejate pentru fiecare copil care nu a implinit încă vârsta de 18 ani. Convenția a fost adoptată în 193 de state membre ale Națiunilor Unite (inclusiv în România).

Ulterior a fost adoptată și **Convenția Europeană a Drepturilor Copilului**, având la baza prevederile primului document.

Carta socială Europeană – adoptată inițial în 1961, Carta a fost revizuită în 1996, iar noua variantă a intrat în vigoare în anul 1999. Stabilește drepturi și libertăți și constituie un mecanism de supraveghere care garantează respectarea lor de către statele parti ale tratatului.

Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene - Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene a fost proclamată de către Comisia Europeană,

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

Parlamentul European și Consiliul Uniunii Europene la data de 7 decembrie 2000, în cadrul Consiliului European de la Nisa. Includerea drepturilor fundamentale ale cetățenilor în Tratatul de la Lisabona presupune faptul că instituțiile europene și statele membre sunt obligate din punct de vedere juridic, atunci când pun în aplicare dreptul UE, să respecte aceste drepturi.

Toate documentele descrise mai sus au fost adoptate și de către România, iar cetățenii români trebuie să le respecte, la fel ca toți ceilalți.

La aceste tratate se adauga și altele, toate având scopul de a combate încălcarea drepturilor de care se bucura oamenii atât în propria țară, cât și la nivel internațional, discriminarea și excluziunea socială.

La nivelul Uniunii Europene, la întâlnirea de la Luxemburg, din Decembrie 1997, Consiliului European a recomandat ca toate statele să acționeze pentru :

- 1* Întărirea rolului societății civile în promovarea și protecția drepturilor omului
- 2* Promovarea activităților și oferirea asistenței tehnice în domeniul drepturilor omului
- 3* Promovarea formării și a programelor de educație referitoare la drepturile omului

Pentru ca drepturile și libertățile stipulate în tratate să fie respectate, au fost înființate și organizații care au rolul de a sancționa încălcările drepturilor. Acestea sunt: Organizația Națiunilor Unite, Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Tribunalul Internațional pentru

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

Drepturile Omului, Consiliul pentru Combaterea Discriminării.

DREPTURILE FUNDAMENTALE

Sunt stipulate în Declarația Universală a Drepturilor Omului. Documentul menționează ca și drepturi fundamentale pentru ființele umane: dreptul la egalitate, la protecția împotriva discriminării, la viață, libertate și securitate personală, eliberarea din sclavie, de tortură și tratament degradant.

Orice om are dreptul de a fi recunoscut ca persoana în fața legii și se bucură de egalitate în fața ei.

Oamenii au dreptul de a primi satisfacție din partea instanțelor competente, de a fi eliberați din arestarea arbitrară și exil, la o audiere publică corectă și de a fi considerați nevinovați până la proba contrară.

Avem dreptul la intimitate în viața de familie, personală, la domiciliu, corespondența este privată, iar violarea ei reprezintă încălcarea acestui drept.

Avem dreptul de a circula liber în interiorul și în exteriorul țării, la azil în alte țări din motive de persecuție, la naționalitate și libertatea de a o schimba.

Printre drepturile noastre se numără și cel de a ne căsători și întemeia o familie, dreptul de a avea o proprietate, de a avea convingeri și religie.

Avem și libertatea de opinie și informare, dreptul de înrădăcinare și asociere pașnică, de a participa la guvernare și alegeri libere.

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

Printre drepturile noastre se numara și dreptul la securitate sociala, la munca dorita și afilierea la sindicate, la odihna și recreere, la un nivel de trai adecvat.

Educația se numara și ea printre drepturile noastre, ca și dreptul de a participa la viața culturala a comunitatii.

În concluzie, conform Declarației Universale a Drepturilor Omului, prin faptul ca oamenilor le-au fost atribuite aceste drepturi, comunitatea are indatorirea de a se dezvolta liber și deplin. Nicio persoana sau statul nu se pot amesteca în drepturile mentionate anterior.

Convenția Europeana a Drepturilor Omului garanteaza drepturile sociale și politice ale cetatenilor europeni. Ea are la baza Declarația Universală a Drepturilor Omului și vorbește pentru prima data despre libertatea de exprimare oferita presei. Totodata, se interzic discriminarea și expulzarea individuala sau colectiva, inclusiv a strainilor dintr-un stat.

DREPTURILE COPILOR

În 1989 Organizația Națiunilor Unite a adoptat Convenția ONU privind Drepturile Copilului, care a fost ratificată de toate țările, cu excepția Statelor Unite ale Americii și Somaliei. Această convenție reprezintă un punct de referință în istoria drepturilor copilului, având în vedere că este primul instrument internațional obligatoriu adoptat în acest domeniu.

De ce este Convenția ONU privind Drepturile Copilului atât de importantă?

Această convenție a adus o mulțime de schimbări în

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

domeniul protecției drepturilor copilului.

- Este instrumentul de drepturi ale omului ratificat la cea mai extinsă scară din lume.
- Această convenție promovează cei trei P. În primul rând, promovează participarea-în funcție de vârstă și maturitate-a copiilor la problemele care le afectează destinul, cum ar fi proceduri judiciare sau procese de adopție, în ceea ce privește familiile lor și societatea ca întreg. De asemenea, le afirmă drepturile la protecția împotriva oricărei forme de abuz, violență și practici care le încalcă drepturile. În cele din urmă, la fel ca orice altă convenție, prevede drepturi care sunt concepute ca garanții împotriva potențialelor încălcări.
- Convenția consideră copiii ca subiect și nu ca obiect al legii. În mod tradițional, marea majoritate a adulților au fost educați să perceapă copiii ca obiecte care trebuie să îi asculte necondiționat pe adulți-profesori, preoți, părinți, doctori, etc. În schimb, convenția promovează ideea de copii ca persoane cu drepturi care trebuie respectate de către adulți, societate și toate instituțiile care se ocupă de probleme copiilor. Copiii au dreptul să fie respectați și tratați cu demnitate pentru simplul fapt că sunt oameni, indiferent de vârstă.
- Interesele copilului ar trebui să se afle la baza tuturor deciziilor luate-juridice, administrative, etc.-cu privire la un copil. Este un concept greu de definit și

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

- există multe controverse cu privire la sensul lui exact. În practică, acest lucru presupune că în cazul în care, de exemplu, un judecător trebuie să decida cui să încredințeze custodia unui copil, acesta trebuie să examineze câteva aspecte ale vieții copilului, precum și pe adulții implicați. În toate cazurile, interesele copilului sunt mai importante decât cele ale adulților implicați.
- Conținutul Convenției Drepturilor Copilului se referă la o mare diversitate de domenii-administrativ, juridic, educațional, legal, etc. în care drepturile copilului trebuie să fie respectate. De exemplu, un copil care nu a fost corect înregistrat la naștere nu există din punct de vedere legal. Așadar, aceștia nu există pentru autoritățile școlare care refuză să îi accepte ca elevi și în consecință, acești copii nu pot merge la școală. Aceasta este o problemă des întâlnită, care afectează mii de copii din multe țări. Refuzul autorităților școlare de a accepta copilul pentru că „nu există din punct de vedere administrativ și legal” încalcă în mod evident dreptul copilului la educație. Convenția a avut un impact pozitiv în multe țări, care au fost obligate, prin ratificarea Convenției Drepturilor Copilului să modifice și/ sau să reformeze o parte a legislației existente.

Pe scurt, Convenția ONU privind Drepturile Copilului reglementează faptul că copiii trebuie tratați cu respect, iar

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

statul este obligat să le acorde cele mai bune condiții de dezvoltare, să le respecte drepturile și normele de protecția copilului. Drepturile cuprinse în Convenție trebuie aplicate tuturor copiilor, fără discriminare.

Conform documentului, drepturile acordate copiilor sunt:

- dreptul la viață;
- dreptul la un nume și o naționalitate;
- dreptul la educație;
- dreptul de a-și exprima liber ideile;
- dreptul la îngrijire medicală;
- dreptul de a fi protejat împotriva oricărei forme de abuz sau neglijență;
- dreptul la joacă și timp liber

Deși Convenția încearcă să-i ferească pe copii de orice formă de abuz, statisticile arată că drepturile acestora sunt constant încălcate peste tot în lume. De exemplu:

- Peste 10 milioane de copii sub 5 ani mor încă în fiecare an din cauze care ar putea fi prevenite;
- Peste 10 milioane de copii nu frecventează încă școala primară, majoritatea fiind fete;
- Se estimează că 300.000 de copii sunt angajați în lupte;
- 19 milioane de copii sunt malnutriți, două treimi fiind în Asia;
- În România, foarte mulți copii trăiesc în prezent în condiții care le pun în pericol și le întârzie dezvoltarea:
 - copiii din familii dezorganizate, care le oferă suport material și mai ales social insuficient;
 - copiii aflați într-o situație de sărăcie extremă, inacceptabilă pentru o societate civilizată;

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

- copiii care nu merg la școala sau care abandonează școala după primele clase, fără să dobândească pregătirea și calificarea necesare reușitei în viață;
- copiii a căror stare de sănătate este precară, cu acces scăzut la un tratament medical adecvat, copii cu dizabilități, copii seropozitivi, șansele de reușită pe termen lung ale acestora fiind puternic diminuate;
- copiii neglijati și chiar abuzați de propria familie sau de alte persoane, victime ale exploatarei și traficului;
- copiii neprotejați împotriva riscului de a deveni victime ale infracționalității sau infractori, care nu găsesc suportul social adecvat pentru recuperarea și integrarea socială;
- copiii care locuiesc cu un singur părinte sau alte rude din cauză că părinții lor sunt plecați la muncă în străinătate ori încredințați pe perioade nedeterminate unor instituții, abandonati;
- „copiii strazii”, forma cea mai gravă de excludere de la integrarea familială și socială, cu consecințe în mare măsură ireversibile asupra dezvoltării lor;

Aspecte europene referitoare la copiii și adolescenți

Există aspecte specifice legate de drepturile copilului, care sunt extrem de relevante atât pentru instituțiile, cât și pentru guvernele europene. În consecință, se dorește în mod evident promovarea măsurilor destinate să protejeze copiii împotriva practicilor și fenomenelor care le violează în mod clar drepturile.

Munca copiilor reprezintă:

- munca efectuată de copiii sub 15 ani cu normă întreagă

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

- munca care îi împiedică pe copiii să frecventeze școala
- munca periculoasă pentru copiii și care prezintă riscuri pentru sănătatea lor fizică, mintală și emoțională.

Printre bunurile produse de copiii se numără covoare, cărămizi, chibrituri, zahăr, îmbrăcăminte, încălțăminte, țigări, artificii, case și alte clădiri, creioane, pielărie. De asemenea, copiii sunt angajați pentru strângerea recoltelor, în uzine, ca manipulatori de obiecte grele, pentru pescuit și pentru frunizarea unor servicii gospodărești de bază.

La acestea se adaugă și exploatarea sexuală, utilizarea copiilor în scopuri ilicite și altele.

Convenția Nr. 182/1999 privind interzicerea celor mai grave forme ale muncii copiilor și acțiunea imediată în vederea eliminării lor, elaborată în cadrul Conferinței Generale a Organizației Internaționale a Muncii desfășurată la Geneva, a stabilit drept cele mai grave forme de muncă ale copiilor următoarele:

- toate formele de sclavie sau practicile similare, ca de exemplu vânzarea de sau comerțul cu copiii, servitutea pentru datorii și munca de servitor, precum și munca forțată sau obligatorie, inclusiv recrutarea forțată sau obligatorie a copiilor în vederea în vederea utilizării lor în conflictele armate;
- utilizarea, recrutarea sau oferirea unui copil în scopul prostituției, producției de material pornografic sau de spectacole pornografice;
- utilizarea, recrutarea sau oferirea unui copil în scopul

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

desfășurării unei activități ilicite, mai ales pentru producția și traficul de stupefiante, așa cum le definesc convențiile internaționale pertinente;

- muncile care, prin natura lor sau prin condițiile în care se exercită, sunt susceptibile să dăuneze sănătății, securității sau moralității copiilor.

Potrivit oficialilor care au redactat documentul, munca copiilor este determinată în primul rând de sărăcie și condițiile grele de trai, așadar este necesar să se evite transformarea lor în victime sigure ale societății prin interzicerea formelor de muncă descrise la primele trei puncte. Pentru cel de-al patrulea, este necesar să se creeze un instrument care să-i protejeze pe copii de orice formă de abuz la locul de muncă. De asemenea, se subliniază importanța educației pentru combaterea acestor flageluri și, implicit, implicarea statului, care este obligat să ia măsurile necesare pentru a preveni exploatarea copiilor și a promova incluziunea socială.

În concluzie, statele care au adoptat Convenția, trebuie să elaboreze și să pună în aplicare programe de acțiune în vederea eliminării cu prioritate a celor mai grave forme ale muncii copiilor. Acest lucru se va face prin consultarea instituțiilor competente și prin stabilirea și aplicarea de sancțiuni penale sau, după caz, a altor sancțiuni. Ținând seama de importanța educației pentru eliminarea muncii copiilor, fiecare stat trebuie să ia măsuri pentru:

- a preveni angajarea copiilor în cele mai grave forme ale muncii;

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

- a prevedea ajutorul direct necesar și adecvat pentru a-i sustrage pe copii de la cele mai grave forme ale muncii copiilor și a asigura readaptarea și integrarea lor socială;
- a asigura accesul lor la educația de bază gratuită și la formarea profesională a copiilor sustrași de la cele mai grave forme ale muncii;
- a identifica copiii expuși în mod particular riscurilor și a intra în contact direct cu ei;
- a ține seama de situația particulară a fetelor.

În temeiul statisticilor citate mai sus cu privire la *traficul sexual, prostituție și pronografia* în Europa, Consiliul Europei și membrii săi au devenit din ce în ce mai preocupați și în consecință, au adoptat cateva recomandări, inclusiv:

- Recomandarea Rec 2001 (16) privind protecția copiilor împotriva exploatării sexuale
- Convenția din 2005 a Consiliului Europei împotriva traficului de ființe umane
- Avizul (2009/C 317/07) al Comitetului Economic și Social European privind protejarea copiilor împotriva delicvențelor sexuale itineranți

După adoptarea acestor rezoluții, statele trebuie să ia măsuri practice pentru a asigura punerea lor în aplicare. Exemple de măsuri:

- În Luxemburg a fost creată o secție specială de protecție juvenilă în cadrul forței polițienești.

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

Secțiile de poliție din orașul Luxemburg includ o secție de protecție juvenilă în cadrul departamentelor de cercetare. Există o linie telefonică de asistență pentru copii.

– În România, cele mai active organizații care luptă pentru protejarea drepturilor copiilor sunt UNICEF și Salvați Copiii. Acestea au militat și militează în continuare pentru protecția drepturilor copiilor, educație și șanse egale pentru toți cei care se încadrează în această categorie.

– S-au implicat în activități de advocacy pentru copii aflați în situații deosebite, au desfășurat numeroase activități educaționale pentru copii care nu și-au terminat studiile, campanii pentru combaterea violenței în școli, pentru prevenirea abandonului școlar, a comportamentelor anti-sociale și altele.

– Și în România s-a înființat Telefonul Copilului (116 111), linie care funcționează non-stop și unde copiii pot suna dacă consideră că drepturile lor sunt încălcate în vreun fel ori sunt victime ale vreunei agresiuni, exploatări sau abuz.

Un alt apărător al drepturilor copiilor este și Avocatul Poporului pentru copii.

Avocatul poporului pentru copii

Cuvântul „ombudsman” (avocatul poporului) vine din scandinavul „ombud”, care înseamnă ambasador, delegat sau mesager. Acest termen a ajuns să desemneze o

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

persoană care se ocupa de plângerile înaintate de un grup definit (în acest caz, copiii), care vorbește în numele aceluia grup și care încearcă să îmbunătățească condițiile indivizilor aparținând aceluia grup, precum și ale grupului ca întreg.

Avocatul poporului este un agent independent, nepărtinitor, un purtător de cuvânt, un arbitru care asigură ca minștrii sau alții să își îndeplinească îndatoririle legislative prinsugerarea de măsuri pentru îmbunătățirea aspectelor legate de copii.

El protejează nevoile, drepturile și interesele minorilor, se străduiește să impună aplicarea Convenției Drepturilor Copilului și sprijină difuzarea acesteia. Are autoritatea de a investiga, critica și publica dar nu și de a anula acțiunile administrative și de a revoca deciziile administrative. Avocatul poporului intervine separat de reprezentanții legali, părinți sau tutori, pentru a reprezenta drepturile copilului în toate cazurile civile sau penale în care sunt implicați direct sau indirect copiii.

În unele țări, avocatul poporului este răspunzător de adoptarea unor metode de evaluare, cum ar fi „evaluarea impactului asupra copilului” pentru a evalua și identifica toate consecințele posibile ale diferitelor propuneri legislative, regulamente și orice alte măsuri asupra copiilor. Potrivit organizației neguvernamentale suedeze Radda Barnen, 20 de țări au constituit până în prezent avocați ai poporului pentru copii.

Internetul și pornografia

Copii pot fi expuși unei mari diversități de riscuri atunci când utilizează internetul. Unii dintre ei sunt expuși la materiale inadecvate (imagini violente, propagandă rasistă și xenofobă, etc.), hărțuire și activitate pedofilă. Există din ce în ce mai multe dovezi cu privire la existența unor rețele dedicate schimbului de informații (nume, imagini, etc.) referitoare la pornografia juvenilă în ultimii ani, au fost arestate persoane fizice în Europa și pe alte continente pentru implicare și/sau promovarea acestui tip de activități ilegale și imorale.

Soluțiile pe care ar putea să le adopte persoanele implicate în probleme ale copiilor, cum ar fi asistenți sociali, profesori, psihologi, etc. și părinți sunt:

- Inițierea unor *acțiuni individuale*, cum ar fi raportarea, plângerile sau adresarea de întrebări, în cazul în care află că un copil este expus unor astfel de riscuri sau când descoperă pe internet materiale periculoase sau ilegale.
- Întărirea copiilor prin informarea acestora și discuții purtate cu aceștia pe marginea subiectului
- Întărirea părinților, care trebuie să devină conștienți de pericolele utilizării internetului și să se informeze cu privire la aceste probleme

Instrumente regionale și internaționale pentru copii

- Convenția Drepturilor Copilului, 1989
- Declarația privind Supraviețuirea, Protecția și Dezvoltarea Copiilor

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

- Planul de acțiune pentru punerea în aplicare a declarației mondiale, 1990
- Recomandarea Adunării Parlamentare 1460 (2000) privind constituirea unui Avocat European al Poporului pentru Copii, Consiliul Europei, Strasbourg, 2001
- Recomandarea 1286 a Adunării Parlamentare a Consiliului Europei, 1996, privind o strategie europeană pentru copii
- Convenția Europeană privind Exercițarea Drepturilor Copilului, Consiliul Europei, Strasbourg, 1996

DREPTURILE SOCIALE

O privire asupra Cartei Sociale Europene

Dacă Convenția Europeană a Drepturilor Omului garantează drepturile civile și politice, Cartea Socială Europeană garantează drepturile economice și sociale ale cetățenilor din statele membre.

Carta și protocolul său din 1988 garantează o serie de drepturi pe care le putem clasifica în două categorii:

1. *condiții de muncă*, care includ interzicerea muncii forțate, nediscriminarea în medie de lucru, drepturile sindicale, interzicerea muncii copiilor sub 15 ani și protecția lucrătorilor între 15 și 18 ani, tratamentul egal aplicat lucrătorilor migranți, etc.
2. *Coeziune socială*, care include dreptul la sănătate, securitate socială, asistență medicală, dreptul persoanelor în vârstă de a fi protejate, etc.

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

Carta Socială revizuită a fost adoptată în 1996. Aceasta a intrat în vigoare pe 1 iulie 1999 și va înlocui treptat Carta din 1961. Acest document nou garantează: egalitatea dintre bărbați și femei, protecție în caz de concediere, demnitatea lucrătorilor la locul de muncă, protecția împotriva sărăciei și excluderii sociale, dreptul la locuință și extinderea dreptului de a nu fi discriminat, etc.

Dreptul la muncă

Dreptul la muncă este garantat, ca unul dintre drepturile economice și sociale, în instrumente internaționale precum Declarația Universală a Drepturilor Omului (articolul 23), Acordul Internațional privind Drepturile Economice, Sociale și Culturale (articolul 6) și Carte Socială Europeană revizuită.

Când recunoaște dreptul la muncă, un stat nu se angajează să garanteze un loc de muncă pentru oricine dorește să lucreze; o astfel de obligație ar fi imposibil de pus în practică. Mai degrabă, acest lucru presupune că statul are obligația de a dezvolta condiții economice și sociale în care să fie create locuri de muncă.

În continuarea dreptului la muncă vine dreptul la condiții echitabile (sau corecte) de muncă. Acest drept include în mod special garantarea nediscriminării, a primirii unei remunerări corecte și a unor zile de concediu plătite, precum și a unui program de lucru rezonabil și a unui mediu de lucru sigur și sănătos, care protejează bunăstarea fizică și mintală a persoanei.

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

Organizația Internațională a Muncii

A jucat un rol în dezvoltarea și lupta pentru garantarea drepturilor lucrătorilor și a contribuit la formarea și promovarea unor structuri adecvate pentru promovarea drepturilor lucrătorilor.

www.ilo.org

Globalizarea a început să aibă un efect semnificativ asupra drepturilor sociale. Într-adevăr, acest proces promovează practici care pun în discuție garanțiile sociale, considerate în general garanții minime ale condițiilor de muncă de bază.

CETĂȚENIA

Majoritatea oamenilor lumii sunt cetățeni legali ai unui stat național și acesta îi îndreptățește la anumite privilegii sau drepturi. A fi cetățean presupune și anumite îndatoriri în ceea ce privește așteptările statului de la cetățenii aflați sub surisdicția sa. Astfel, cetățenii îndeplinesc anumite obligații către stat și în schimb, se pot aștepta la protecția intereselor lor vitale. Așa ar trebui să stea lucrurile, în orice caz

Există două întrebări principale care complică această ecuație simplă:

- ce drepturi sunt obligate statele să garanteze cetățenilor lor și în ce condiții?
- ce se întâmplă în cazul acelor cetățeni care, dintr-un motiv sau altul, nu se bucură în țara în care rezidă de această protecție?

Pentru a răspunde la prima dintre aceste întrebări,

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

trebuie să avem o idee mai clară despre ceea ce înseamnă cetățean sau cetățenie și vom analiza această problemă în continuare. Pentru a răspunde la a doua întrebare, ar trebui să analizăm de ce anumiți oameni ai lumii nu au cetățenia țării în care rezidă și ce se poate face. Această dezbateră este abia la început și în această secțiune vom pune numai unele întrebări.

Ce este cetățenia?

Cetățenia este o realitate complexă și pluridimensională care trebuie văzută în contextul său politic și istoric. Cetățenia democratică, în special, se referă la participarea activă a indivizilor la sistemul de drepturi și responsabilități în care sunt angrenați cetățenii din societățile democratice.

Legătura cu drepturile omului

Putem observa că atât drepturile, cât și responsabilitățile au reprezentat o parte importantă a noțiunii de cetățenie încă din cele mai vechi timpuri: se așteptau ca cetățenii să poseze anumite drepturi fundamentale și li se cere să îndeplinească anumite îndatoriri. La aceste „îndatoriri” sau responsabilități se gândesc oamenii atunci când vorbesc despre cum ar trebui să fie cetățenii sau cum ar trebui să se comporte.

Cu toate acestea, dacă o astfel de noțiune ne frapează ca fiind prea orientată sau limitând prea mult libertatea

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

inerentă și demnitatea fiecărui cetățean, este important să ne amintim că aceste limite sunt consecința directă a teoriei drepturilor omului. Numai dorința de a construi societăți care să respecte drepturile omului pentru fiecare cetățean impune responsabilități asupra noastră ca cetățeni.

Există două legături imediate între responsabilitățile cetățeniei și teoria drepturilor omului:

- Faptul că fiecare individ posedă drepturi umane de bază nu îi acordă oricui libertatea de a se comporta exact cum dorește. Un individ are doar libertatea de a face acest lucru numai în măsura în care nu aduce atingere drepturilor umane ale altor indivizi. Așadar, putem spune cu certitudine despre cetățenia bună că *le impune cetățenilor respectul pentru drepturile umane ala altora.*
- A doua legătura cu drepturile omului se referă la modul în care conceptul de cetățenie ține în mod esențial de calitatea de membru al unei societăți. Nu vorbim, de exemplu, despre cetățeni pe insulele pustii, deoarece cetățean înseamnă mai mult decât un simplu locuitor al unei anumite țări sau regiuni; astfel, dacă suntem preocupați să construim societăți care respectă drepturile omului, acest lucru impune o altă restricție asupra modului în care ar trebui să se comporte locuitorii societății respective.

Astfel, un alt lucru pe care ar trebui să îl putem spune despre cetățenia bună ar fi că impune tipul de comportament care ar determina societatea să respecte mai mult drepturile omului.

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

În prezent, cea mai mare parte a dezbaterii privind cetățenia se concentrează asupra problemei implicării din ce în ce mai mari a cetățenilor și asupra participării la procesele unei societăți democratice.

Este din ce în ce mai clar că votul periodic al cetățenilor este insuficient, fie în ceea ce privește responsabilizarea celor care guvernează provizoriu, fie în promovarea sentimentelor de participare a cetățenilor de rând. Mai mult, chiar și tiparele de vot indică niveluri de apatie politică în rândul populației, ceea ce subminează semnificativ funcționarea eficientă a democrației. Cu aceste probleme în minte au fost inițiate programe precum „Educația pentru cetățenie democratică” al Consiliului Europei.

Educația pentru cetățenia democratică: Consiliul Europei și tinerii

Programul inițiat de Consiliul Europei sub acest titlu a încercat să ofere un cadru european pentru întărirea educației pentru cetățenia democratică. Consiliul cere statelor membre să includa astfel de programe în politicile și practicile educaționale, de formare, culturale și pentru tineret și s-a străduit în mod activ să identifice noi strategii și abordări și să le difuzeze.

Proiectul de declarație și Programul de Educație pentru Cetățenie Democratică (Aprilie 1999) au identificat următoarele caracteristici esențiale:

Educația pentru cetățenia democratică:

- Constituie o experiență de învățare permanentă și un

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

- proces participativ dezvoltat în diferite contexte
- Oferă bărbaților și femeilor instrumentele pentru a juca un rol activ în viața publică și pentru a modela în mod responsabil propriul destîn și pe cel al societății în care trăiesc
 - Are ca obiectiv insuflarea unei culturi a drepturilor omului care va asigura respectarea deplină a acelor drepturi și înțelegerea responsabilităților care decurg din acestea
 - Pregătește oamenii să trăiască într-o societate multiculturală și să abordeze diferențele în conștiință de cauză, cu sensibilitate, tolerant și moral
 - Întărește coeziunea socială, înțelegerea reciprocă și solidaritatea
 - Poate să includă toate grupele de vârstă și sectoarele societății

Un aspect important al Programului de Educație pentru Cetățenie Democratică este obiectivul de a sprijini diferitele rețele, parteneriate, inițiative de tipare ale tinerilor, etc., pentru a încuraja tinerii să participe la societatea civilă. Tinerii formează o parte importantă a populației țintă.

Educația pentru drepturile omului se poate face prin activități de educație nonformală. Majoritatea metodelor descrise în prima parte a manualului pot fi utilizate pentru a-i învăța pe copii și tineri importanța respectării drepturilor omului. Studiul și aprofundarea metodelor va va ajuta să ofereți copiilor activități frumoase, distractive și educative.

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

REFERINȚE/BIBLIOGRAFIE

*** - „Repere. Manual de educație pentru drepturile omului cu tinerii”, ed. Institutului Intercultural Timisoara, 2004

<http://www.nonformalii.ro/metode>

<http://nonformalii.wordpress.com/2012/08/06/metode-laborator-2012-teatru-labirint/>

<http://scoaladeimprovizatie.ro/ce-este-improvizatia/>

<https://www.youthpass.eu/en/youthpass/>

<http://europass.cedefop.europa.eu/ro/home>

http://www.unicef.org/romania/ro/protection_3099.html

http://www.unicef.org/romania/ro/protection_3099.html

<http://www.salvaticopiii.ro/>

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:52009IE1207&from=R>
O

http://www.antitrafic.ro/data/_editor/Conventie%20UE%20antitrafic.pdf

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

ANEXE

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

CHESTIONAR ÎNȚIAL PENTRU ELEVII DIN GRUPUL ȚINTĂ

Te rugăm să răspunzi cu sinceritate și dând cât mai multe detalii la întrebările de mai jos. Nu există răspunsuri bune și răspunsuri mai puțin bune. Răspunsurile tale ne permit să găsim metode de a te ajuta, iar în viitor să ajutăm mai mulți elevi. Îți mulțumim pentru răspunsuri și implicare.

Numele și prenumele

Vârsta; Clasa; Școala
.....din Comuna

1. Îți place să înveți prin experimentarea de lucruri noi? Pe o scară de la 1 la 5, unde 1 înseamnă DELOC, iar 5 ÎN MARE MĂSURĂ, cât de mult?

1 2 3 4 5

2. Prezintă, te rog, câteva argumente pentru a susține răspunsul tău de la întrebarea nr. 1 .

.....
.....
.....
.....

3. Consideri că sunt utile - pentru tine - activitățile opționale de la biblioteca comunală? Pe o scară de la 1 la 5,

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

unde 1 înseamnă DELOC, iar 5 ÎN MARE MASURĂ, cât de utile le consideri?

1 2 3 4 5

4. Ce dorești să înveți în programul educativ de la bibliotecă?

.....
.....
.....
.....
.....

5. Enumeră cinci teme care te interesează și te pasionează (oricare).

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

6. În ce fel de activități de învățare dorești să te implici în acest proiect?

.....
.....
.....
.....

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

7. Autoevaluează-ți cunoștințele generale actuale pe o scală de la 0 la 10, încercuiește cifra corespunzătoare.

FOARTE SLABE 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
FOARTE BUNE

8. Consideri că abilitățile tale de viață (capacitatea de comunicare, lucru în echipă, noțiunile generale despre igiena personală, gestionarea banilor, viață sănătoasă etc) sunt suficient de dezvoltate pentru a te ajuta să te integrezi într-un grup și, implicit, în societate? Pe o scară de la 1 la 5, unde 1 înseamnă DELOC, iar 5 ÎN MARE MĂSURĂ, cât de dezvoltate consideri că sunt abilitățile tale de viață?

1 2 3 4 5

9. Ce părere au părinții tăi despre participarea la cursurile organizate la bibliotecă?

.....
.....
.....
.....

10. Cum apreciezi activitatea ta de lectură?

FOARTE SLABE 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
FOARTE BUNE

Care a fost ultima carte pe care ai citit-o?.....

Câte cărți citești pe lună?

.....

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

Chestionar final de evaluare a abilităților dobândite de elevii din grupul țintă

Numele și

prenumele elevului

Clasa Școala

..... comuna.....

Categorii generale de performanță

Calificativul obținut

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 Cunoștințe despre proiect

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 Implicarea

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 Deprinderi de comunicare

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 Rezolvarea de probleme

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 Luarea deciziilor

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 Respectarea programului de lucru în proiect

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 Managementul timpului

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 Autocontrolul utilizării resurselor materiale

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 Asigurarea calității activităților

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 Inițiativă

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 Adaptabilitatea de a se face util

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 Abilitatea de a se dedica în munca de echipă

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 Atitudine pozitivă față de colegi

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 Entuziasm.

Semnătura bibliotecarului

Semnătura elevului

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

FORMULAR DE EVALUARE FINALĂ

Numele și prenumele
elevului.....
participant la proiectul **Rețea de centre de educație nonformală
pentru viață în mediul rural din județul Dâmbovița**, numărul
contractului de finanțare RO2013_C4_16 desfășurat în cadrul
Bibliotecii Comunale.....

Vă rugăm să vă autoevaluați performanțele dobândite în acest
proiect.

Domeniul nota 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

1. Interes față de muncă
2. Abilități practice de viață personală
3. Calitatea activității desfășurate
4. Simțul ordinii
5. Responsabilitatea față de muncă
6. Responsabilitatea față de învățare

Elevul a desfășurat activitatea de practică în următoarele domenii
și pentru următoarele operațiuni:

Nume, prenume și semnătură părinte/tutore
legal.....
Bibliotecar nume și prenume
semnătură

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

.....

Nr.crt.	Așteptările elevului pentru angajare	1 nu se apli că	2	3	4	5 se aplică
1.	Să poată să ia comenzile transmise de client la telefon					
2.	Să poată da informații clienților					
3.	Să scrie rapoarte					
4.	Să răspundă la o reclamație telefonică.					
5.	Să poată prezenta proiecte și produse.					
6.	Să poată folosi internetul, de ex. motoarele de căutare, e-mailul.					
7.	Să cunoască limba engleză de bază folosită în domeniul tehnologic					
8.	Să citească cărțile tehnice ale aparatelor în limba engleză și diagramele schemelor electrice.					
9.	Să facă calcule simple privind prețul materialelor.					
10.	Să poată să furnizeze/să explice calculul costurilor unui client.					
11.	Să poată să țină un registru de casă.					
12.	Să poată să scrie o scrisoare de intenție.					
13.	Să poată să lucreze cu programul Word.					
14.	Să știe reglementările legale de bază, în contextual formării profesionale (de ex. Legea formării profesionale).					

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

15.	Să poată să cunoască evenimentele economice și politice fundamentale legate de domeniul tehnic, pentru a putea purta discuții cu clienții.				
16.	Să poată să cerceteze nevoile clientului pentru a pregăti o ofertă personalizată.				
17.	Să îndeplinească o activitate în mod independent și responsabil, conform instrucțiunilor.				
18.	Să lucreze în echipă.				
19.	Să rezolve conflictele apărute între parteneri.				
20.	Să trateze clienții politicos.				
21.	Să posede cunoștințe de bază în programul EXCEL.				

CHESTIONAR ÎNȚIAL/FINAL

Abilitățile transferabile de bază pentru muncă ale unui elev din clasa a VIII-a

Numele și prenumele
elevului.....

Vârsta.....clasa.....Școala
.....

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.

Rețea de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița.
Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 - 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Valoarea finanțării - 75.000 euro.
